

ΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ ΤΗΣ ΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'.

Συνέχει.

Ἀφοῦ ἡ Βαρβάρα ἐπέρασε τὴν φάραγγα, αἰσθήματα ἀλληλομαχόμενα κατέλαβον τὴν ψυχὴν τῆς. Ἐπιθυμία τὴν ἐκυρίευσεν νὰ ἐπανεέλθῃ πρὸς τὸν σύζυγόν τῆς καὶ ἀνησυχία τὴν κατετυράννει βιάζουσα αὐτὴν νὰ ἴδῃ τὸν πατέρα τῆς. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει οὕσα τέλος ἔφθασεν εἰς Ἀλόπολιν, ὅπου δὲν εἶχον εἰσεῖι φέρεϊ τοὺς δεσμίου. Ἐκεῖ, καθίσασα παρὰ τὴν πηγὴν τοῦ φρουρίου ἐξῆξεν ἐκ τοῦ θηλακίου τῆς τεμάχιον ξηροῦ ἄρτου καὶ ἐμβάψασα εἰς τὸ ὕδωρ, κατέβρεχε μὲ τα δάκρυά τῆς καὶ ἔτρωγε. Φαγοῦσα ἀμέσως ἠγέρθη καὶ ἐκίνησε πρὸς τὴν Δίντζαν. Ἡ νύξ τὴν κατέλαβε. Καλύβη ἐγκαταλελειμμένη καὶ ἀθλία παρῆξεν εἰς αὐτὴν καταφύγιον, τὸ ὁποῖον ὁμως ὄρθρου βαθέος ἐγκατέλειψε, καὶ τοι ἦτο κατάκοπος καὶ ἀδυνατισμένη.

Ἦτο περίπου ἐβδόμη πρωϊνὴ ὥρα λαμπρὰς τοῦ μαίου ἡμέρας τοῦ ἔτους 1731, ὅτε ἡ νέα γυνὴ περιπατοῦσα κατηφῆς εἶδε μακρόθεν στρατιώτας αὐτοκρατορικοὺς ἐφίππους παραλλάσσοντας καμπὴν τινὰ τοῦ δρόμου, ὅστις διέσχίζε δάσος καταπράσινον. Διακόσιοι καὶ πενήκοντα στρατιῶται συνώδεον τρεῖς ἀμάξας, ἐντὸς τῶν ὁποίων εὐρίσκοντο δεδεμένοι εἴκοσι καὶ δύο ἐκ τῶν συμπατριωτῶν τῆς, πάσχοντες δεινῶς. Νὰ σπᾶσῃ τὸν στρατὸν, ὅστις περιεκύκλωνε τοὺς δεσμίους καὶ νὰ ριφθῇ εἰς τὰς ἀμάξας ἦτο δι' αὐτὴν ἀδύνατον, καὶ ὁμως ἦτο ἀρκετὰ τολμηρὰ νὰ τὸ πράξῃ, δι' ὃ καὶ ὤρμησεν ἐντὸς νέφους κονιορτοῦ, τὸν ὁποῖον οἱ πόδες τῶν ἵππων ἐσήκωνον. Ἐκτὸς τούτου τὰ πλευρὰ τῶν ἀμαξῶν ἦσαν τόσον ὑψηλὰ ὥστε μόλις ἠδύνατο νὰ ἴδῃ κεφαλὰς τινὰς μόνον τῶν δυστυχῶν δεσμιῶν. Μὲ μέλη τρέμοντα τέλος ἐπλησίασε πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος καὶ τὸν ἰκέτευσε νὰ τῇ εἰπῇ ἂν ὁ Μάνλικκος ἦτο δεδεμένος. Κωφὸς εἰς τὰς ἰκεσίας τῆς ὁ ἀρχηγὸς τῇ ἐνευσε νὰ παραμερίσῃ τῆς ὁδοῦ. Γὸ αὐτὸ ἐπράξεν καὶ οἱ λοιποὶ στρατιῶται. Ἡ νέα ὁμως χύγουσα ἰδρωτὰ ἀγωνίας, μετὰ πολλῆς

δυσκολίας ἀναπνεύουσα καὶ αἰσθανομένη τὸ στῆθος κινδυνεῦον νὰ διαρραγῇ ὡς ἐκ τῶν ἰσχυρῶν καὶ ταχυτάτων παλμῶν τῆς καρδίας τῆς, ἔτρεχεν ἐντὸς νέφους κονιορτοῦ καὶ παρεκάλει καὶ ἰκέτευε. Ἠλὴν εἰς μάτην. Τέλος παρατηρήσασα ὀλίγον μακρὰν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ δρόμου καρυὰν τινὰ ἧς οἱ κλώνοι ἐξετείνοντο ἐπὶ τοῦ δρόμου ἔτρεξε πρὸς τὸ δένδρον, ἀνέβη εἰς αὐτὸ καὶ ἐκεῖθεν προσεπάθει νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν προσφιλεῖ τῆς πατέρα.

Ἡ πρώτη τῶν ἀμαξῶν διήρχετο ἀργὰ ὑπὸ τὸ δένδρον. Ὁκτὼ δέσμοι ἦσαν ἐν αὐτῇ καθήμενοι ὁ εἰς πλησίον τοῦ ἄλλου. Αἱ λευκαὶ κόμαι αἵτινες ἐκρέμαντο ἐξω ἀπὸ τὰ καλύμματα τῶν κεφαλῶν τῶν ἦσαν τεκμήριον ὅτι νεανικαὶ προλήψεις δὲν ἐκίνησαν αὐτοὺς ν' ἀναλάβωσιν ἔργον διὰ τὸ ὁποῖον ἦδη ἐπάσχον. Σιωπηλοὶ καὶ ὑπομονητικοὶ ἐκάθηντο ἐντὸς τῆς ἀμάξης ἔχοντες τὰς κεφαλὰς κεκλιμένας καὶ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ὡς εἰ προσηύχοντο.

— Μάνλικκε! πατέρα! ἐφώνησεν ἡ Βαρβάρα στενάζουσα. Ἡ ἀγωνιώδης τῆς νέας φωνή, ὡς διὰ μαγικῆς τινος δυνάμεως ἐνήργησεν ἐπὶ τῶν κατατεθλιμμένων καρδιῶν τῶν δεσμιῶν. Ὅλοι, καὶ οἱ ἰκτῶ, ἔστρεψαν τὰς κεφαλὰς πρὸς αὐτὴν διὰ νὰ ἴδωσι πῶθεν ἡ φωνὴ ἤρχετο. Ἠλὴν ὁ Μάνλικκος δὲν ἦτο μεταξὺ τῶν! Μετ' ἀνησυχίας οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἐζήτησαν τότε τὴν ἀκόλουθον ἀμάξαν, ἧτις καὶ ἐπλησίαζεν ὑπὸ τὸ δένδρον.— Μάνλικκε! πατέρα! ἐφώνησε πάλιν ἡ Βαρβάρα καὶ πάλιν οἱ δεσμῶται ἔστρεψαν πρὸς αὐτὴν τὰς κεφαλὰς. Ἐκ τῶν ἐπτὰ δεδεμένων, οἵτινες ἦσαν ἐν τῇ ἀμάξῃ ταύτῃ, οὐδεὶς ἦν ὁ πατὴρ τῆς. Ἡ ἐλπίς ὅτι ὁ Μάνλικκος ἦτο ὁ εἰς ἐκεῖνος, ὅστις ἐξέφυγε τοὺς ἐχθροὺς, ἤρχισε νὰ καταλαμβάνῃ τὴν καρδίαν τῆς, καίτοι αὕτη ἐξήτει νὰ τὴν ἀποδιώξῃ. Ὁ φοβερὸς πόλεμος τῶν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς αἰσθημάτων τόσον ἐνήργει ἐπὶ τοῦ σώματός τῆς ὥστε οἱ κλάδοι τοῦ δένδρου ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο ἔτρεμον ὄλοι.

στῆθος της ἐπιέζετο, ἡ καρδία της ἔπαλ-
 λεν ἰσχυρῶς καὶ τὰ βλέμματά της προσηλώ-
 θησαν ἐπὶ τῆς τελευταίας ἐρχομένης ἀμάξης,
 ἥτις ἐμελλε νὰ τὴν ἐξάξῃ ἀπὸ τὴν σκληρὰν
 μετέωρον κατάστασιν ἐν ἣ εὕρισκετο. Μόλις
 ἠδύνατο νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ πατρός
 της καὶ μόλις ἠδυνήθη νὰ εἴπῃ «Μάνλικκε,»
 ὅτε ὦ, στιγμὴ φοβερά! τὸ ὄχρον πρόσωπον
 τοῦ γεννήτορός της ἐστράφη πρὸς αὐτήν. Ἐ-
 σήκωσε πρὸς αὐτὴν τοὺς δεδεμένους βραχί-
 νάς του καὶ τὰ χεῖλη του ἐφάνησαν προφέρον-
 τα λέξεις τινάς, τὰς ὁποίας ὅμως ὡς ἐκ τοῦ
 κρότου τῶν ἀμαξῶν καὶ τοῦ βηματισμοῦ τῶν
 ἵππων, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀκούσῃ. Ἐν τῇ θεᾷ
 ταύτῃ τόσοσιν συνεκινήθη ὥστε μόλις καὶ μετὰ
 βίας ἠδυνήθη νὰ κρατηθῇ καὶ νὰ μὴ πέσῃ ἀπὸ
 τοῦ δένδρου, ὅτε δὲ κατέβη αἱ αἰσθήσεις της
 ἔπαυσαν καὶ σχεδὸν ἄπνους ἔπεσε παρὰ τὴν
 ρίζαν τοῦ δένδρου. Καὶ ἐν τούτοις τόσῃ ἦτο
 ἡ ἰσχὺς της πρὸς τὸν πατέρα ἀγάπης της,
 ὥστε τὴν στιγμὴν καθ' ἣν οἱ δέσμοι ἐφθασαν
 εἰς Ἀλόπολιν καὶ ἡ Βαρβάρη ἦτο ἐκεῖ! Μὲ
 μέγαν δὲ τῆς ζωῆς αὐτῆς κίνδυνον ἐτρέψωσε
 διὰ μέσου τῶν στρατιωτῶν ἐντὸς τῆς πύλης
 τῆς ἀκροπόλεως ὅπου οἱ δέσμοι ἐφέρθησαν
 ἀλλ' ὅτε κατεβιβάσθησαν ἀπὸ τὰς ἀμάξας ἡ
 Βαρβάρη μόλις μακρόθεν ἠδυνήθη τὰ ἴδη τὸν
 πατέρα της.

— Θὰ τοὺς βάλλουν εἰς ὑπόγειον, ἐννέα
 ὄργυιων βάθους, ὅπου μῆτε ἥλιος μῆτε σελή-
 νη θὰ φέγγει εἰς αὐτοὺς· ἀλλ' ὅπου, χωρὶς
 ἀμφιβολίας θὰ δύνανται νὰ ἐπαναστατῶσι κα-
 τὰ τῶν σαλαμανδρῶν καὶ τῶν σκωλήκων, εἴ-
 πε γέρον τις ἀπόμαχος πρὸς τὴν νέαν. Εὐ-
 τυχῶς ὅμως ἡ Βαρβάρη δὲν ἤκουσε τὰς λέ-
 ξεις ταύτας μόνον τὸν πατέρα της εἶδε βλέ-
 ποντα ἐπὶ ἅπαξ πρὸς αὐτὴν καὶ ἔπειτα κατα-
 βιβάσθῃ εἰς τὸν φρικτὸν ἐκεῖνον τάφον
 του. Τέλος ἡ νέα εὐρέθη παρὰ τὴν μητρο-
 πολιτικὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀλοπόλεως· πλὴν
 πῶς ἦλθεν ἐκεῖ καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία ἠγνόει, ὡς μὴ
 τε ἔβλεπεν ἐπὶ ἀρκετὸν καιρὸν ὅτι κάποιος ἦ-
 το πλησίον της καὶ ἐζήτει νὰ τὴν παρηγο-
 ρήσῃ. Μόνον ὅταν τῇ ὠμίλει περὶ τοῦ πατρός
 της καὶ τῇ ὑπέσχετο ὅτι συχνὰ θὰ τὸν βλέπει
 καὶ θὰ συνομιλεῖ μετ' αὐτοῦ, καὶ τὴν παρεκί-
 νει νὰ κατοικήσῃ εἰς τὸν οἶκον γυναικὸς σε-
 βασμίας ἐν τῇ πόλει ἐκεῖνη ἐκεῖ πλησίον, διὰ
 νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ τοῦ πατρός της, καὶ ἔτι
 πλέον ὅτι ἠδύνατο νὰ συνεργήσῃ πρὸς ἀπε-
 λευθέρωσίν του, μόνον τότε εἶδεν προσοχὴν

εἰς αὐτὸν καὶ ἔβλεπεν ὡς παρηγορητὴν της
 τὸν νέον βαρόνον Μοτζέλον. Ὡς δὲ νὰ ὠνει-
 ρεῖτο καὶ μόλις ἔχουσα συνείδησιν τῶν πρά-
 ξεῶν της ἡ Βαρβάρη ἄφισε τὸν νέον ἐκεῖνον
 νὰ τὴν φέρῃ διὰ διαφόρων ὁδῶν εἰς ἀποκει-
 τρὸν τι μέρος τῆς πόλεως, ὅπου παρέδωκεν
 αὐτὴν εἰς γυναῖκα, ἥτις κατὰ πάντα τὰ φαι-
 νόμενα ἐγνώριζε πολὺ καλὰ τὸν νέον βα-
 ρόνον.

Τὰς δύο ἀκολούθους ἡμέρας ὁ νέος βαρό-
 νος προφασιζόμενος διαφόρους προφάσεις ἤρ-
 χετο νὰ βλέπῃ καὶ πάντοτε προσεπάθει νὰ
 τὴν παρηγορήσῃ μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι εὐθὺς με-
 τὰ τὰς πρώτας ἀνακρίσεις θὰ ἴδῃ τὸν πατέρα
 της. Ὁ νέος οὗτος ἦδη ἐφαίνετο, καὶ εἰς ἐ-
 αὐτὸν ἀκόμη, πολὺ διάφορος παρ' ὅ,τι ἔως
 τότε ἦτο. Δὲν ἦτο πλέον ὁ χαρίεις καὶ ἀφρον-
 τις ἱππότης, ἀλλὰ πᾶσαι αὐτοῦ αἱ ὀμιλίαι
 καὶ ὀρέξεις ἐδείκνυον ὅτι κατέχευε τὴν ψυχὴν
 του θαυμασμός τις καὶ σέβας πρὸς τὴν ὠραι-
 ότητα καὶ ταπεινοφροσύνην τῆς Βαρβάρης
 καὶ βαθεῖα συμπάθεια διὰ τὰς θλίψεις της. Ὁ
 πατὴρ αὐτοῦ, διὰ τῶν μᾶλλον χαμερπῶν μέ-
 σων, ἠδυνήθη νὰ σωρεύσῃ μεγάλην κατάστα-
 σιν καὶ νὰ ὑψωθῇ, ἀπὸ ἀπλοῦς γραφεὺς ἐνὸς
 φορολόγου, εἰς διοικητὴν τῆς Βερφένης. Ὁ
 μόνος αὐτοῦ πόθος ἦτο νὰ συνάψῃ ὁ υἱὸς του
 σχέσεις μετ' ὑψηλῆς περιωπῆς ὑποκειμένων
 καὶ οὕτω νὰ ἀναδειχθῇ εὐγενὴς ἡ οἰκογενεῖά
 του καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν κοινωνικὴν θέσιν ἐ-
 κείνην, ἣν εἶχεν ὡς μόνον τὸ ὄνειρον. Ἐνεκα
 τούτου ἐξελέξατο διὰ σύζυγον τοῦ υἱοῦ του
 νεάνιδα εὐγενοῦς οἰκογενεῖας, τὴν πλουσίαν
 κληρονόμον τοῦ γραμματέως Δελιγγίνου. Ὁ
 νέος Μοτζέλος καθ' ὀλοκληρίαν παρεδέχετο
 τὰς σκέψεις τοῦ πατρός του καὶ ἐπειδὴ κατὰ
 τὰς πρώτας προτάσεις τοῦ σκοπευομένου συ-
 νοικεσίου δὲν εἶδε τι τὸ ὅποσον νὰ τοῦ ἐμποδί-
 ζῃ τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἀμερίμνου καὶ δια-
 σκεδαστικοῦ του βίου, δὲν ἐφρόντισε πλέον
 περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ἀφῆκε τὸν πατέρα του νὰ
 τελειώσῃ τὰς συμφωνίας.

Τὴν ἑσπέραν τῆς τρίτης ἡμέρας τῆς φυλα-
 κίσεως τοῦ δυστυχοῦς μιανλικκου, εἰς τὸν
 οἶκον τῆς μνηστῆς τοῦ νέου βαρόνου ἐγένετο
 συναναστροφή ἐν ἣ ἦσαν προσκεκλημένοι οἱ
 λεγόμενοι «τὸ ἄνθος» τῆς Ἀλοπόλεως. Εἰς
 τὴν συναναστροφήν ἐκεῖνην ἦτο βεβαίως καὶ
 ὁ νέος βαρόνος. Οὗτος ἀπ' ἀρχῆς ἔβλεπε τὴν
 μνηστὴν του μετὰ πολλῆς ἀδιαφορίας, πλὴν
 ἤδη ἡ ἀδιαφορία του αὐτὴ μετετρέπετο εἰς ἀ-

ποστροφὴν καθόσον ἡ εἰκὼν τῆς ἀγνῆς, ὠ-
 ραίας καὶ εὐγενοῦς τὴν ψυχὴν Βαρβάρης ἤρ-
 χετο εἰς τὴν μνήμην του. Ὁ νέος οὗτος ἦτο
 φυσικῶς καλῆς διαθέσεως· ἀλλ' ἀπὸ μικρὸς
 συναναστρέφετο μετὰ τέκνα γονέων τάξεως ὑ-
 ψηλῆς καὶ πλουσίων, ἡ μετὰ τῶν ὁποίων
 σχέσις ἦτο τὸ ἀγαπητὸν τοῦ πατρός του ὀ-
 νεῖρον. Διὰ τῆς μετὰ τῶν τοιούτων συνανα-
 στροφῆς του ὁ νέος ἀνεπαισθήτως ἀπέκτησε
 τὰ ἤθη των καὶ μηχανικῶς πῶς συνείθισε τὰς
 συνηθείας των καὶ οὕτως ἐγένετο, ὡς αὐτοῦς,
 διεφθαρμένος. Πρῶτον ἡ τῆς Βαρβάρης ὠ-
 ραιότης, κατασταῖσα ἐπὶ μᾶλλον ἐγγικτικὴ
 διὰ τῆς λύπης, ἦν ἡ φυλάκισις τοῦ πατρός
 της εἰς τὸ φρούριον τῆς Βερφένης τῇ ἐγέννη-
 σεν, εἴλκυσε τὴν προσοχὴν του· καθόσον δὲ
 ἔβλεπε τὰς ἐπιμόρους καὶ ὑπομονητικὰς φυ-
 λάξεις της εἰς τὴν μικρὰν ὀπὴν, δι' ἧς ἠδύ-
 νατο νὰ συγκοινωνῇ μετὰ τοῦ πατρός της,
 αἰσθήματα εὐγενοῦς καὶ ἐναρέτου θαυμασμοῦ
 ἐγεννήθησαν εἰς τὴν καρδίαν του, τὰ ὁποῖα
 αἰσθήματα ἠσχύοντο νὰ φανερώσῃ εἰς τοὺς
 σχετικούς του. Ὑπὸ τοιούτων αἰσθημάτων
 κατεχόμενος ἀπήντησε τὴν Βαρβάραν, ἥτις
 ἀφρημένη οὔσα ὡς ἐκ τῆς λύπης της, οὐδό-
 λως ἠσθάνθη τὴν αὐτοῦ παρουσίαν. Προσε-
 πάθησε νὰ τὴν πείσῃ νὰ κατοικήσῃ μετ' οἰκο-
 γενεῖας γνωστῆς εἰς αὐτὸν, κολακευόμενος
 ὅτι ἡ μέριμνά του αὐτὴ ἦτο ἀνευ συμφέρον-
 τος καὶ μόνον διὰ νὰ τὴν βοηθήσῃ νὰ ἴδῃ τὸν
 πατέρα της. Ἦτο δι' αὐτὸν κολακευτικὸν νὰ
 φαντάζηται ὅτι διὰ τῆς ἐπιρροῆς του ἠδύνα-
 το νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ ἠλπίζεν ὅτι διὰ τοῦ
 μέσου τούτου θὰ τὴν κρατήσῃ περισσότερον
 καιρὸν εἰς Ἀλόπολιν.

Ὁ νέος βαρόνος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἀρι-
 στοκρατικὴν καὶ εὐθυμον ἐκείνην συνανα-
 στροφήν ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἦτο εὐχαρῖς. Ἡ ὑ-
 περηφανία του ἠγωνίζετο κατὰ τῆς ἀγάπης
 πρὸς τὴν ἀπλὴν χωρικὴν ἐκείνην. Ἐφοβεῖτο
 ὅτι, ἀν ἐφανερώωνεν εἰς αὐτὴν τὰ αἰσθημάτα
 του, ἐκείνη ἀμέσως θὰ ἔφευγε καὶ οὕτω θὰ
 τὸν ἐστέρει τῆς εὐχαριστήσεως νὰ τὴν βλέπῃ.
 Προσέτι ἐφαντάζετο ὅτι ἴσως κατὰ τὴν στιγ-
 μὴν ἐκείνην ἡ Βαρβάρη ἐζήρχετο τῆς Ἀλο-
 πόλεως καὶ ἀνεχώρει εἰς τὴν Ὀρεινὴν εἰς τὸν
 οἶκόν της. Ὁ μικρὸς βαρόνος ἀπεφάσισε νὰ
 δραπετεύσῃ ἐκ τῆς συναναστροφῆς καὶ νὰ
 μάθῃ ἀν ἀκόμη ἡ Βαρβάρη ἦτο εἰς Ἀλόπο-
 λιν. Ζητῶν κατάλληλον εὐκαιρίαν τέλος εὐ-
 ρε καὶ ἐξῆλθε τῆς οἰκίας ἀπαρατήρητος. Ἡ

νύξ ἦτο λαμπρὰ καὶ ἡ σελήνη ἔφεγγε μετ' ὀ-
 λον τὸ φῶς της· πλὴν ὁ νέος ἐζήτει σκότος,
 δι' ὃ καὶ ἐβάδιζεν πλησίον τῶν τοίχων τῶν
 ὑψηλῶν οἰκιῶν τῆς Ἀλοπόλεως. Μόλις ὀ-
 μως προέβη ὀλίγα βήματα, καὶ αἴφνης εἰς ἐκ
 τῶν γνωρίμων του, ἐξάδελφος τῆς μνηστῆς
 του, τὸν ἐπλησίασε καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ
 σταθῇ.

— Πῶς ἔξω, βαρόνε; ἐκραξέ μετ' ἐκπλή-
 ξεως, — πῶς ἀφῆκες τόσοσιν ὀγλήγηρα τὴν
 συναναστροφήν εἰς τὴν ὁποίαν κ' ἐγὼ ἔρχο-
 μαί; Ἄν πραγματικῶς ἠδυνήθης νὰ λάβῃς
 ἀδειαν ἀπὸ τὴν μνηστὴν σου νὰ ἀναχωρήσῃς
 ἀπὸ τὰς τάξεις της, σὺ ὁ πρῶτος τῶν λα-
 τρευτῶν της, θαυμάζω!

Τοῦ Μοτζέλου ἡ δυσαρέσκεια ἦτο περισσο-
 τέρα παρ' ὅσῃν ὁ νέος ἠδύνατο νὰ κρύψῃ, δι'
 ὃ καὶ ἀμέσως ἀπήντησε:

— Εἶμαι ὀλίγον ἀδιάθετος καὶ εὐγῆκα ν'
 ἀναπνεύσω ὀλίγον καθαρὸν ἀέρα· μικρὸς τις
 περίπατος ἐλπίζω νὰ με ὠφελήσῃ καὶ νὰ με
 ἱκανώσῃ νὰ ἐπανεέλθω εἰς τὴν συναναστροφήν.

— Ὡ! τότε ἐπίτρεψόν μοι νὰ ἔλθω μαζὴ
 σου, εἶπεν ὁ ἄλλος. Ἐλπίζω ὅτι τοιοῦτο τρό-
 πος θὰ ἀξιωθῶ τῶν εὐχαριστήσεων τῆς ὠ-
 ραίας σας κυρίας. Διότι μόνος ἠμπορεῖς νὰ
 πάθῃς τίποτε, ἔχει πολλοὺς κακοὺς ἀνθρώ-
 πους ἔξω καί...

— Ὅχι, ὄχι! εἶπεν ὁ βαρόνος, ἀγανακτῶν
 διὰ τὴν καταστροφήν τῶν σχεδίων του. Δὲν
 φαντάζομαι νὰ σὲ στερήσω τόσοσιν εὐθυμον συ-
 ναναστροφήν.

— Ἀλλά, εἶπεν ὁ ἄλλος νέος, διπλῶς θὰ
 εὐθυμῆσω ἐὰν σὲ πάρω μαζὴ μου· λοιπὸν μὴ
 με κάμεις φιλοφρονήσεις.

Ὁ Μοτζέλος, ἐπιθυμῶν ὥστε ὁ συναντή-
 σασ αὐτὸν νὰ εἶχε καταποντισθῇ εἰς τῶν θα-
 λασσῶν τὰ βάθη, προεχώρει συνοδευόμενος
 ὑπὸ τοῦ βασανιστοῦ του, ὅστις τὸν ἠκολούθει
 ὡς ἡ σκιά του. Θυμωμένος καὶ κατασυγχι-
 σμένος ἐστάθη τέλος πρὸ τῆς οἰκίας ὅπου ἦ-
 το ἡ Βαρβάρη.

— Κύριε Ρελίγγε, εἶπεν ἀποτεινόμενος
 πρὸς αὐτὸν, με φωνὴν σχεδὸν ἐμφαίνουσαν
 ὀργὴν, λάβε τὴν καλοσύνην νὰ με περιμείνης
 δύο λεπτά ἐδῶ. Βλέπω ὅτι ὁ δροσερὸς ἀῆρ
 δὲν με ὠφέλησε· λοιπὸν θὰ ὑπάγω νὰ εὐρω
 τὸν ἱατρὸν μου ὅστις κατοικεῖ εἰς ταύτην τὴν
 οἰκίαν.

— Ὁ ἱατρὸς σου, βαρόνε! τί! εἰς ταύτην
 τὴν οἰκίαν! εἶπεν ὁ ἄλλος με φανεράν δυσπι-

στίαν. Ὁ ἰατρός σου κάθεται εἰς τόσον μικρὸν σπῆτι! Ἀκουσέ με, βαρόνε, προσέθηκεν ὁ νέος λαβὼν αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρὸς, γνωρίζω τὸν χαρακτήρὰ σου καὶ τὰς κλίσεις σου. Ἡ φανερὰ σου σύγχυσις καὶ ἡ προσπάθειά σου νὰ μὲ ἀπατήσης διὰ ψεύδους, μὲ πείθουσιν ὅτι ἔχεις κακὸν σκοπὸν· θὰ σὲ κηρύξω ὡς τὸν αἰσχρότατον νέον ἂν εἰσέλθης εἰς ταύτην τὴν οἰκίαν. Εἶναι καιρὸς πλέον τώρα, εἰς τὰς παραμονὰς τῶν ἀρραβῶνων σου, ν' ἀφήσης τὴν παραλυμένην ζωὴν τὴν ὁποῖαν ζῆς. Δὸς μοι τὸν λόγον τῆς τιμῆς σου ὅτι θὰ τὸ κάμεις κ' ἐγὼ τὸν παραδέχομαι.

— Τί; εἶπε μὲ ἔπρσιν ὁ βαρόνος, νὰ ὑποκύψω εἰς τὴν θέλησίν σου;

— Ναί, διότι ἄλλως θ' ἀναγκασθῶ νὰ σὲ κηρύξω φαυλόβιον, εἶπεν ὁ νέος.

— Κάμε ὅ,τι θέλεις, ἀπήντησεν ὁ βαρόνος.

— Ἄ! εἶπεν ὁ Ρελίγγενος περιφρανητικῶς· ἐλησμόνησα ὅτι πραγματικῶς εὐγενὲς αἷμα δὲν ρεεῖ εἰς τὰς φλέβας σου. Μόνον ἡ μελάνη τοῦ νεοπλούτου γραφέως κυκλοφορεῖ εἰς αὐτάς. Μὴ θερμαινόμενος ἀπὸ κανὲν εὐγενὲς αἶσθημα, ἡ εὐγένειά σου προέρχεται ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν δυστυχῶν χωρικῶν τοὺς ὁποῖους ὁ πατήρ σου ἐγύμνωσε.

Ταῦτα δὲ λέγων τόσον ἐθερμάνθη ὁ νέος ὥστε κατέφερε φοβερὸν ράπισμα κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ βαρόνου, ὅστις, μὴ κρατούμενος πλέον, ἔσυρε τὸ ξίφος του καὶ διεπέρασε τὸ σῶμα τοῦ Ρελίγγενου. Ὁ νέος, εἰφῆσας φωνὴν γοερᾶν, ἔπεσε βαρέως, ὁ δὲ βαρόνος κρατῶν τὸ αἱματόφυρτον ξίφος του, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἡ διαμάχη ἐγένετο. Σχεδὸν ἀμέσως ἄνθρωποι προσέτρεχον πανταχόθεν περὶ τὸ σπαράσσον σῶμα καὶ ὀρυθος πολὺς ἠγείρετο, ὁ δὲ βαρόνος, διὰ πλαγίας τινὸς θύρας ἐξῆλθε τῆς οἰκίας. Μετὰ τινα λεπτὰ βηματισμοὶ ἵππου ἠκούσθησαν ἐπὶ τῆς ξυλίνης γεφύρας τῆς Ἀλοπόλεως· ἦτο ὁ βαρόνος ὅστις ἱππεύσας μετὰ πάσης σπουδῆς ἄφινε τὴν πόλιν.

Εἰς τὴν ἄκραν τῆς γεφύρας εἶδε δύο ἀνθρώπους καθημένους εἰς τὸ γλυκὺ τῆς σελήνης φῶς καὶ συνομιλοῦντας. Ὀλίγον δὲ ἐφαντάσθη ὅτι εἷς ἐξ αὐτῶν ἦτο ἡ Βαρβάρη. Ὅταν ἡ οἰκοκυρὰ τὴν ἀφῆκε μόνην κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἡ Βαρβάρη ἤνοιξε τὸ παράθυρον τοῦ μικροῦ δωματίου τῆς καὶ ἐστάθη διὰ ν' ἀναπνεύσῃ ὀλίγον καθαρὸν ἀέρα. Ἡ ὄψις τῆς πανσελήνου, ἣτις ἔρριπτε τὸ ἱλαρὸν

τῆς φῶς ἐντὸς τοῦ ἡσυχίου ἐκείνου δωματίου, ἠγείρεν εἰς τὴν καρδιάντης τὰ μητρικὰ αἰσθηματὰ καὶ πόθος τὴν ἐκυρίευσεν νὰ ἴδῃ καὶ πάλιν τὸ βρέφος τῆς, τὸ ὁποῖον ἀφῆκεν εἰς τῆς μητρός τῆς. Τότε ἐνεθυμήθη καὶ τὸν Ἰωάννην τῆς, ὅστις, ἦτο βεβαία, κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὴν ἐζήτηει παντοῦ μετὰ πολλῆς ἀνησυχίας. Ἐνεθυμήθη τὴν μητέρα τῆς, ἐνεθυμήθη τοὺς ἀδελφούς τῆς, οἱ ὁποῖοι ἀνυπομότως τὴν ἀνεζήτουν.

Τότε ἡ εἰκὼν τοῦ δεδεμένου πατρός τῆς παρουσιάσθη εἰς τὸν νοῦν τῆς. Ἀποσπασθεῖσα τῆς οἰκογενείας τῆς, ὠθουμένη ὑπὸ θερμῶν αἰσθημάτων νὰ ἐπανέλθῃ καὶ ἐλπίζουσα νὰ μάθῃ τι νεώτερον περὶ τοῦ πατρός τῆς, ἐξῆλθε τοῦ δωματίου τῆς. Μόλις κατέβη εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας, τὴν ὁποῖαν ἐπὶ δύο ἡμέρας ἡ ὑπερβολικὴ λύπη τῆς καὶ αἱ ἐκλείψασαι δυνάμεις τῆς δὲν τῇ ἐπέτρεπον ν' ἀφίση, καὶ ἠσθάνθη νὰ τραβᾷ τις ἐλαφρῶς τὸ ἔνδυμά τῆς. Στραφεῖσα ἤκουσε τὴν φοβισμένην φωνὴν γυναικὸς νέας ψυθιριζούσης «φύγε ὀγλήγορα!»

Ἡ Βαρβάρη ἤθελε νὰ ζητήσῃ ἐξηγήσεις· ἀλλ' ἡ φωνὴ μόνον τὴν αὐτὴν παρακίνησιν ἐπανελάμβανε—φύγε ἀμέσως!

— Δὲν θὰ ἠμπορέσης νὰ ἴδῃς τὸν πατέρα σου, προσέθηκεν ἡ λαλοῦσα κόρη, ὡς εἰ ἐγίνωσκε τὸ μυστικόν, τὸ παρακινῶν τὴν Βαρβάρην νὰ μένῃ. Οἱ δέσμοι θὰ μένουν εἰς τὴν φυλακὴν, σὺ φύγε ἀπ' ἐδῶ!

Ἡ Βαρβάρη εὐγνωμονοῦσα πρὸς τὴν κόρην, ἐξῆλθε τοῦ οἴκου καὶ ἐκίνησε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Ἀλόπολιν. Ἀλλὰ μόλις ἐξῆλθεν αὐτῆς καὶ περιεπάτει εἰς τὸ θελατικὸν τῆς σελήνης φῶς καὶ αἴφνης ὁδοιπóρος τις ἐφάνη πλησιαζὼν αὐτήν. ἦτο ὁ Ἰωάννης! ὁποῖαν χαρὰν καὶ οἱ δύο ἠσθάνθησαν, ἀφίνομεν νὰ φαντασθῇ ὁ ἀναγινώσκων. Μετὰ τὰς πρώτας συγκινήσεις καὶ εὐχαριστίας πρὸς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν, ἣτις ἔσωσεν αὐτὴν ἀπὸ τὸν μέγαν κίνδυνον, οἱ πιστοὶ σύζυγοι ἔλαβον τὸν πρὸς τὸν οἶκον αὐτῶν δρόμον. Τούτους ὁ νέος βαρόνος ἀπήντησεν ἐπὶ τῆς γεφύρας.

Ὅστις πράττει καλὸν εἰς ἄλλον, πράττει καλὸν καὶ εἰς ἑαυτὸν, οὐχὶ μόνον διὰ τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμά του, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῆς του τῆς πράξεως· διότι ἡ συνείδησις τοῦ ἀγαθοεργούντος εἶναι ἀνταμοιβὴ μεγίστη.

Ο ΑΦΟΒΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ.

(Συλλογία ἀπὸ σελ. 65).

Τὸ ὑστερον βιβλίον, πολλὸ ἐχτιμημένο ἀπὸ τὸν φίλον του Γρηγόριον, μολον ὅπου δὲν ἀναπτύσσει τὸ δόγμα τοῦ Πνεύματος τόσον πλ. ρέστατα ὅσον ἔπειτα ἐγίνε, θεωρεῖται ὡς τὸ ἐπιτηδιώτερον ἀπὸ τὰ γραφθέντα του. Τοῦτο ἐμεταφράσθη ἀπὸ τὸν Ἐρασμὸν ὅστις μᾶς λέγει ὅτι στὴν ἡμισίᾳ του ἐπαρτήρησεν ἀλλαγὴν εἰς τὸ ἦθος «τὴν ὕψωνόμενον ἕως τραγικόν, καὶ τὴν ἀπέφροντας εἰς γυδαύτητα, σὺ τὰ πρῶτα τέσσαρα μέρη ἔχον ἦθος σῶφρον, ἴσιο, καὶ ἐγκρατὲς,» καὶ ὅτι κλίνει ἀκολούθως νὰ θεωρήσῃ τὸ ὑστερο τοῦτο μέρος ὡς κίβδηλον. Ἡ «Ἐξαήμερος,» ἔνδεκα ἀνάγνωσες περὶ τῶν ἕξ ἡμερῶν τῆς δημιουργίας, ἀναγκαιῶς ἐσφαλμένη ἀπέναντι τῆς Ἐπιστήμης, πνεύει λεπτόν εὐαγγελικὸν πνεῦμα, καὶ εἶναι πλουσία ἀπὸ πραχτικῆς ἰδέας, καὶ ἀρμόιδαν ἐφαρμογὴν. Δεκαπτὰ διδαχὰς ἐπάνω εἰς τοὺς ψαλμοὺς, καὶ εἰκοσμία ἐπάνω σὲ διάφορα ἄλλα θέματα, εἶναι τὰ κυριώτερα τοῦ ἀμβωνικῆς λείψανα. Ὁ Βασίλειος εὐτυχεῖ εἰς τὴν ἐξήγησιν καὶ φώτισιν τῶν ὑψηλῶν θεμάτων, τὰ ὁποῖα εἰς τὲς ἡμέρας του μὲ τὴν ζῆσιν ἐσυζητοῦντο. Δὲν ἐσυνηθούσε νὰ πετᾷ ὑψηλότερα ἀπὸ τοὺς ἀκροατάς του εἰς τὰ ὕψη τῆς θεωρίας· ἀλλὰ, συμφῶνως μὲ τοὺς μεγάλους ἱεροκήρυκας τῆς ἀρχαιότητος, ἦτον καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐνεργείας. Ἡ μεγαλιότης του ρητορικὴ δύναμις καὶ αὐθεντία ἦτον μᾶλλον ἀποτέλεσμα τῆς διαγογιῆς του, παρὰ σπουδῆς εἰς τὴν τέχνην. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἰκανότης τοῦ κηρύττειν, ὡς καὶ μετρίως, θὰ ἦτον σπάνια εἰς ἐκείνας τὲς ἡμέρας, ὁ λαὸς ἦτον ὀλιγώτερον ἀπαιτητικὸς δι' ὅσον ἀπόβλεπε τὸν ἀμβωνα, παρ' ὅτι εἶναι τώρα, καὶ ἡ καλλιέργησις τῆς δυνάμεως τοῦ ὁμιλεῖν ἐτοίμως, ἀρκοῦσε τὸν ἱεροκήρυκα, καὶ τὸν ἐλευθέρωνε ἀπὸ προκαιομασίας ἢ ὁποῖες εἰς τὲς ἡμέρας μας εἶναι ἀπαραίτητες.

Ἡ ἐμφάνησις ἐνὸς τέτοιου ἀνδρὸς εἰς τὰς φάλαγγας τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἦτον διόλου ἓνα κοινὸν συμβᾶν, ἀλλ' ἓνα ἀσυνήθιστο φαινόμενον, ἐνὸς ἀνθρώπου διάσπῃ εἰς τὴν φυλλολογίαν καὶ φιλοσοφίαν, ὅστις ἐμβαινεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ Βασίλειος εἶχε ζῆτιν εἰς μεγαλοπόλεις καὶ εἶχε λάβει τὴν μάθησιν ἀπὸ τὰς πηγὰς τῆς. Εἶχεν ἀφιερῶσει ὅλην τὴν ζωὴν του εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς τέχνης τοῦ πείθειν διὰ τοῦ λόγου· καὶ, προτοῦ γένῃ Ἐπίσκοπος, ἐστάθη δόκιμος εἰς τὴν τέχνην τοῦ νὰ κυβερνᾷ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ Μοναστήριον του.

Ἡ ὑψηλὴ καὶ ποικίλη καλλιέργησις τοῦ νοῦς τοῦ Βασιλείου, ἀγιασμένη ἀπὸ μίαν βαθεῖαν καὶ ζῶσαν

εὐσέβειαν, εἶν' ἓνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα δείγματα τοῦ ἡ ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἢ μπορεῖ νὰ δείξῃ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ.

Σκόνη ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ πλάσμα τοῦ Θεοῦ.

«Καὶ ἔπλασε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ χῶμα ἐκ τῆς γῆς.»

Ὅταν ἀκούς ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι χῶμα κατάλαβε ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβῆσαι τὸν ἄνθρωπον. Μὴν ἐπιρρασθῆς ἀπὸ ἄνθρωπον. Καὶ διατί ἔπρεπε νὰ ἔχῃς μεγάλην ἰδέαν διὰ τὸν ἑαυτὸν σου; Ὅταν οἱ διαλογισμοί σου ὑψώνωνται καὶ φουσκώνουν τὴν ψυχὴν σου, καὶ σὲ θυμώνουν, ἐνθυμήσου ἀπὸ τί ἐγίνε. «Καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ χῶμα ἐκ τῆς γῆς». Πότε ἠμπορεῖς νὰ λησμονήσης τὸν ἑαυτὸν σου; Τότε μόνον, ὅταν ἠμπορέσης νὰ κόψῃς τὰ δεσμὰ ὅπου σὲ βαστοῦν εἰς τὴν γῆν. Ἀλλ' ἂν δὲν χωρίζεσαι ποτὲ ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ εἶσαι ἀπὸ τοὺς νόμους τῆς φύσεως καμωμένος διὰ τὴν γῆν, περπάτει ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ἡσύχαζε ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ἔχε τὴν γῆν δικαιοματικῶς, καὶ κάθε τί τοῦ νὰ κάμνης, μικρὸ ἢ μεγάλο, τὸ κάμνεις ἐπάνω εἰς τὴν γῆν· τότε ἔχεις πάντοτε σιμάσου ἓνα ἐνθυμητήριον τῆς ποταπότητός σου.

Κύτταζε ἐπάνω εἰς τὴν γῆν καὶ σκέψου ὅτι εἶσαι πλασμένος ἀπὸ τὴν συγγενῆσου ἐκείνη σκόνη, τὴν ὁποῖαν καταφρονεῖς. Εἶναι ἀπράγμα πλέον καταφρονητὸν παρὰ ἐμας: Ἦν τί εἶναι πλέον εὐκαταφρόνητον; Εἶδες ἓναν ὑπερήφανον ἄνθρωπον βαλμένον εἰς λαμπρὴν ἐνδυμασίαν, καὶ τὸ χέρι του ποῦ σπινθηρίζει μὲ τὰ νερά τοῦ δαχτυλιδίου του, καὶ δείχνωντας ἐνταυτῷ μὲ φανερὴν ὑπερηφάνειαν ἓν ἄλλο δαχτυλίδι μὲ πολυτίμους λίθους: μὲ τὰ μεταξωτά του φορέματα; ἀκολουθημένος ἀπὸ δούλους; σείοντας μὲ ἐπίδειξιν τὰ κυμματίζοντα ξανθὰ μαλλιά του; φορῶντας χρυσὰς ἀλυσίδες; μὲ φαντασμένο φέροισμο, καὶ μὲ μιλίαν ὑψηλόφρονη; καυχόμενος διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν δούλων του: διὰ τοὺς κόλακας, ὅπου σέρνει τριγύρω του: διὰ τὸ πολυέξοδο τραπέζι του; καὶ διὰ τοὺς προσκυνησμούς, ὅπου τοῦ κάμνουν οἱ ἐξαετόμενοί του σηκούμενοι ἀπὸ τὸ κάθισμάτους διὰ νὰ ταπεινωθοῦν ἐμπροστάτου;—Νὰ στοχάζεσαι ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δὲν εἶναι παρὰ λίγες χερῆς προσωρινῶς ἐμψυχομένου χώματος.

Ὅταν βλέπῃς τέτοιους μεγαλοσιάνους νὰ διαβαίνουν μὲ κήρυκας προπορευομένους· ὅταν τοὺς βλέπῃς νὰ φοβερίζουν κανέναν· νὰ ρίπτουν κάτω κανέναν ἄλλον· νὰ δημεύουν τὰ καλά ἐνὸς τρίτου καὶ νὰ τὸν στέλνουν εἰς τὸν θάνατον· μὴν τρομάξῃς εἰς ὅσα βλέπεις· μὴν φοβηθῆς, δι' ὅλα τούτα, ἐκείνον ὅπου προστάζει νὰ γένουν· μὴν ἀφήσης νὰ νικηθῆς ἀπὸ τὴν ἐκπληξίν ὅπου θέλει νὰ σοῦ κάμῃ· καὶ δείξῃ πῶς ἐνα τέτοιο θέαμα δὲν τὸ στοχάζεσαι διὰ μεγάλο πρᾶγμα.

Στοχάσου ὅτι ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ

χώρα. Ἄν ἦαι ἀλλο ἀπὸ χώρα, φοβήσουτον ἄλλ' ἂν ἦαι χώρα, καταφρονήσουτον.

«Καὶ ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον». Ἡ λέξις ἀπλασε δὲν δηλοῖ ὅτι ἡ πλάσις τοῦ ἀνθρώπου ἐγενε κατὰ μηχανικὴν ἐργασίαν. Ὁ Θεὸς «ἐπλασε» τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλὰ τὸν ἐπλασε τάχα ὡς ὁ λαϊνὸς πλάθει τὰς λαίνας; Τὸ σκόλισμα ἐνὸς ἀγάλματος, καὶ ὁ χυτὸς ὕψος μέσα σὲ καλοῦπι, εἶναι μία μίμησις τοῦ μόνου ἐξωτερικοῦ μέρους. Θὰ εἶδετε πῶς ἓνα ἀγαλμα φέρει τὴν ἐκφρασιν κάποιας διαθέσεως τῆς ψυχῆς. Τὸ ἀγαλμα ἐνὸς στρατιώτου π. χ. θὰ ἐκφράζη ἀνδρείαν. Ἄν ὁ προῦντος ἦναι χυμῆνος σὲ καλοῦπι γυναίκειο, θὰ ἔχη γυναίκειαν ἐκφραση. Ἡ τέχνη εἶναι ἰκαρὴ διὰ τῆς μιμήσεως νὰ κάμη κάθε ἄλλην χαρακτηριστικὴν ἐκφρασιν. Ἀλλὰ τὸ πλάσιμον, ὅπου κάμη ὁ Θεὸς δὲν εἶναι κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον. Ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον, κάμνοντας, ὥστε ἡ ποιητικὴ δύναμις τοῦ νὰ εἰσχωρήσῃ ἐσωτερικῶς καὶ νὰ ὀργανίσῃ τὸ ὅλον. Ἄν εἶχα καιρὸν νὰ ἐμιλήσω διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἤθελε μάθεις ἀπὸ αὐτὴν πόσῃ σοφίαν ὁ Θεὸς ἐδείξεν εἰς τὸ νὰ μᾶς πλάσῃ. Ἐπειδὴ μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὁ ἄνθρωπος εἶν' ἓνας μικρὸς κόσμος εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ κ' ἐκεῖνος ποῦ τὸ εἶπε τὸ εἶπε καλά.

(Ἀπὸ τὴν ἑξαήμερον.)

Τὸ Πνεῦμα παρωμοιασμένο μὲ Ζωγράφον.

Ὡς ὁ Ζωγράφος, οὕτω καὶ τὸ Πνεῦμα ἰχνογραφεῖ τοὺς λογισμοὺς τοῦ ἐπάνω εἰς τὸ σανάιδωμα τῆς ψυχῆς. Προικισμένο μὲ ἐλευθέραν θέλησιν, εἶναι ἀπεριόριστον καὶ ἀδέσμευτον, καὶ ὡς ἀσώματον, ἡ ἀγάπητος διὰ τὸ ἰχνογράφημα δὲν ἔχει ὄρια, ἐπειδὴ εὐρίσκει πάντοτε τόπον, ὅσον ἐπιθυμεῖ διὰ νὰ στρώσῃ τὰς ἰδέας του.

Καὶ πάλιν, ὡς ὁ Ζωγράφος, εὐθὺς ἔπειτ' ἀφοῦ γεμίσῃ τὸ σανάιδωμα μὲ τὰ διάφορα σχήματα ποῦ κάμνουν τὴν ζωγραφίαν, ξεσκεπάζοντας το, τὸ ἐκθέτει εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ πλήθους, χωρὶς νὰ ἦναι χρεὶα νὰ ἐξηγήσῃ τὸ ὅσον ἐξωγράφησε, ἀλλ' ἀφίνοντας τὴ ζωγραφίαν νὰ ἐξηγήσῃ τὸν ἑαυτὸν τῆς, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ ἀναχωροῦσα ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦτην, ξεσκεπάζεται ἀπὸ τὸ κάλυμμα τοῦ σώματος τὸ ὅποιο τὴν ἐσκεπάσεν, ἐνῶ τὸ ζωγραφισμα ἐγένετο, δείχνει μὲ καθαρὰς γραμμὰς τὸ ὅσον ἐξωγραφίσθη ἐπάνω τῆς, καὶ, γεμάτη ἀπὸ τὰ διάφορα τῆς διηγήματα μένει ξεσκεπη εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Κόσμου.

Ἄν ἱερὰς διδασκαλίαις κ' ἐνάρετοι στοχασμοὶ ἐστάθησαν τὰ θέματα τῶν ζωγραφιῶν, τὸ πνεῦμα ποῦ ἐξωγράφησε, καὶ ἡ ψυχὴ ποῦ ἐδέχθη τὰς ζωγραφίαις, κρῖνονται ἄξια τῶν ὑψηλοτέρων ἐγκωμίων. Μαγευμένοι ἀπὸ τὴν εὐμορφίαν τῆς ψυχῆς ἐκεῖνης, οἱ θεαταὶ δὲν βγάνουν τὰ βλέμματάτους ἐπάνω-θέτης, εὐρίσκοντες εὐχαρίστησιν εἰς τὸ νὰ θαυμάζουσιν τὴν ἀγαπητότητα τῶν ζωγραφιῶν τῆς καὶ συγ-

χαίρουν τὸν θεὸν ἐκεῖνον ζωγράφον, διὰ τὴν εὐγενῆ, χρῆσιν ὅπου ἔκαμε τῆς ζωῆς του εἰς τὴν γῆν.

Ἀλλ' ἂν ἡ ζωγραφίαις ἦναι δυστυχημέναι καὶ ἀπρεπεσαι, τότε ὁ ζωγράφος θέλει λάθει δημόσιαν ἐντροπήν καὶ περίγελον. Πρωτοῦ ξεσκεπασθοῦν ἡ ζωγραφίαις του αὐτὸς ἴσως ἔχει ἐλπίδες πολὺ διαφορετικὰς μὰ ὄλεστος ἡ ἐλπίδες θέλει ἐκλείψουν, ὅταν τὸ κάλυμμα ἀποσυρθῇ, καὶ τὸ ἔργον του δειχθῇ εἰς τοὺς θεατάς.

Ποῦ τότες ἐκεῖνος ὁ τεχνίτης νὰ καταφύγῃ, ὅστις βαλμένος εἰς τὰ ζύγια μὲ ἄλλον εὐρίσκειται ἐλλειπῆς, καὶ καταδικάζεται ἀπὸ ὄλους, ἐνῶ οἱ διαλογισμοὶ του προσκαίζονται ἀνάμεσόντους καὶ ταυτοχρόνως κατηγοροῦνται; Ποῦ νὰ βαλθῇ ἡ ψυχὴ τοῦτη, ἡ ὅποια ἐγένετο τὰ μάτια τῶν θεατῶν μὲ συχαντερὰ θεάματα καὶ τερατώδεις ἐντύψεις;

(Πραγματεία περὶ ἀληθοῦς παρθενίας).

Πνευματικὴ ἐργασία καὶ πόλεμος.

Εἶσαι ἐδοιπόρος, ὡς ἐκεῖνον ὅπου ἐπροσεύχετο λέγων «ἐδήγησον τὰ διαβήματά μου»; Πρόσεχε εἰς τὸν ἑαυτὸν σου, μὴν παραστρατήσῃς ἀπὸ τὸν ἴσιο δρόμο μὴν κλίνῃς πρὸς τὸ ἓνα μέρος ἢ πρὸς τὸ ἄλλο. Περιπάτει τὸν δρόμον τοῦ Κυρίου.

Εἶσαι ἀρχιτέκτωνας; Βάλε ἀσφαλῶς τὸ θεμέλιον τῆς πίστεως, τὸ ὅποιο εἶναι ὁ Χριστός.

Εἶσαι χτίστης; Κύττα πῶς χτίζεις, καὶ τί χτίζεις. Ὅχι χόρτα, ξύλα καὶ ἄχρεα, ἀλλὰ χρυσάφι, ἀσίμι καὶ πολύτιμους λίθους.

Εἶσαι ποιμὴν; Πρόσεχε μὴν ἀμελήσῃς κανένα ἀπὸ τὰ χρέη ποῦ ἀρμόζουσιν εἰς τὸ ἔργον σου. Καὶ τοῦτα ποῖα εἶναι; 1ον νὰ ξαναφέρῃς τὸν ἀποπλανημένον εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν, 2ον νὰ δένῃς τὸν συντριμμένον, 3ον νὰ ἱατρῶσῃς τὸν ἀσθενοῦντα.

Εἶσαι γεωργός; Σκάψε τριγύρω εἰς τὴν ξηρονομένην συκαὴν, καὶ βοήθησέτην μὲ ὅσον τῆς χρειάζεται διὰ νὰ καρποφορήσῃ.

Εἶσαι στρατιώτης; Σκληραγώγει διὰ τὸ εὐαγγέλιον ἐβγαίνε εἰς πόλεμον ἐναντίον τῶν πνευματικῶν τοῦ σκότους, ἐναντίον τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς σαρκός. Μὴ μπερδεύῃς καὶ ἠμποδισθῇς ἀπὸ τὰς ὑποθέσεις τῆς ζωῆς τούτης, διὰ νὰ ἀρέσῃς ἐκεῖνου, ὅστις σὲ ἔκαμε στρατιώτην.

Εἶσαι ἀθλητής; Πρόσεχε εἰς τὸν ἑαυτὸν σου μὴν παραβῆς κανένα ἀπὸ τοὺς ἀθλητικὸς νόμους· ἐπειδὴ δὲν στέφεται παρὰ ἐκεῖνος, ὅπου ἀγωνισθῇ τιμῆς.

Μιμήσου τὸν Παῦλον εἰς τὴν ἐνεργητικότητά, καὶ τρέχα, καὶ πάλευε, καὶ γρόνθιζε (1). Καὶ, σὰν ἓνας ἄξιος γροθιστής, ἔχε ἴσιο τὸ μάττι τοῦ πνεύματός σου· φύλαττε τὰ εὐγενικώτερα μέρη, βάζοντας τὰ χέρια σου ἐμπρὸς καὶ τὸ μάττι σου νὰ ἦναι προσηλω-

(1) Ἄδεν πρέπει νὰ ἐννοηθοῦν κατὰ λέξιν ἡ μεταφορικῆς τούτες φράσεις.—Σ. Μ.

μένο εἰς τὸν ἀντίπαλόν σου. Εἰς τὸ στάδιον, ἀμπενε καὶ ρίπτε ὅ,τι ἔβρισκεις ἐμπρὸς σου· καὶ τρέχα διὰ νὰ κερδίσῃς. Καὶ, ὅταν ἦσαι πικασμένος μὲ τὸν ἀδύρατον ἐχθρόν σου, κράτειτον σταθερὰ, ἕως ὅτου νὰ τὸν ρίψῃς.

Τέτοιον ὁ Κύριος σὲ ἀπαιτεῖ νὰ ἦσαι εἰς τὴν ζωὴν σου, καὶ ὄχι μικρόβυθος, ὄχι νυσταγμένος, ἀλλὰ δειγνόμενος σὺφρων καὶ ἀγρυπνος.

(Διδασχὴ εἰς τὸ πρόσεχε σεαυτῷ).

(Ἐπεταί τὸ τέλος).

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ.

Μελὸδ. Γοισίνη.

Σὲ μεγαλύνουσιν,
ὦ Ποιητὰ,
Πάντα τ' ἄγρατα
καὶ ὄρατά.

Ψυχῶν ἀνάστασις
ὕμνος γλωσσῶν
Φόρον σοὶ φέρουσι
σὰ ἐκ τῶν σῶν.

Ἄστέρες, ἥλιος,
γῆ, οὐρανός,
Εἶπες κ' ἐγένοντο
ἐκ μηδενός.

Τὸ πᾶν λατρεῖα σου,
κ' ἔχεις καὶ
τὸν θερμὸν ἔρωτα
τῶν καρδιῶν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΡΙΖΟΣ ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ.

Ἡ ἐργασία, οἰαδήποτε καὶ ἂν ἦναι, θεραπεύει πολὺ ἀσθενήματα. «Μὴ ἔσο μόνος. Μὴ ἔσο ἀργός.» Ἡ ζωὴ δὲν μᾶς ἐδόθη διὰ νὰ ἐξοδευόμεν αὐτὴν εἰς σεμ-θασμούς καὶ εἰς ὄνειρα, ἀλλ' ἵνα ἐπασχολώμεν αὐτὴν χρησίμως καὶ δι' ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ διὰ τοὺς ἐμοῖους μας.

— Φυλάττει ἀπὸ τοῦ νὰ δίδῃς γνώμην περὶ πραγμάτων τὰ ὅποια ἀγροεῖς, καὶ μάλιστα ἐπὶ παρυσία ἐκεῖνον οἵτινες τὰ γινώσκουσιν. Ἄν δὲν δύνασαι νὰ ἐμιλήσῃς καλῶς περὶ οἰουδήποτε πράγματος εἶναι βεβαίωτατον ὅτι δύνασαι νὰ σιωπήσῃς. Πολλοὶ μετὰ μεγάλῃς λύπης ἐνθυμοῦνται τὰ ἀπο-

τελέσματα τῆς προπετείας των, ἐνῶ ὀλίγοι μετανοοῦσι διὰ τὴν σιωπὴν των.

— Οὐδὲν ἄξιον τιμῆς ὑπάρχει τὸ ὅποιο νὰ μὴ ἦναι ἀθῶον καὶ οὐδὲν χαμερπὲς τὸ ὅποιο νὰ μὴ γεννᾶ πταίσματα.

— Εἰς πάντα ἐπιδίωκε τὴν τελειότητα ἂν καὶ εἰς πολλὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὴν ἐπιτύχῃς, διότι ὅστις τὴν ἐπιδίωκει καὶ ἐπιμένει, πλησιάζει περισσότερο εἰς αὐτήν, ἢ ἐκεῖνοι οἵτινες ἀπὸ ὀκνηρίαν καὶ ἀμέλειαν ὡς ἀνέφικτον τὴν παραμελοῦσιν.

— Ἡ εὐγενεστάτη παντὸς φίλου ιδιότης εἶναι ἡ πολυτίμος ἐκείνη τόλμη τοῦ ὑποδεικνύνει ἐλευθέρως τὰ σφάλματα· ἐκεῖνον ὅστις μὲ λέγει τὸ σφάλμα μου διὰ τὸ καλόν μου ἐγὼ χρεωστῶ νὰ τὸν θεωρῶ φρόνιμον καὶ πιστόν· φρόνιμον ὡς ἐπιτηροῦντα ὅτι ἐγὼ δὲν βλέπω, πιστόν ὡς νουβετοῦντα ἄνευ κολακείας. (Φέλλθαμος).

— Τὰ ἐξῆς τρία εἶναι δυσκολώτατα· νὰ φυλάττει-μεν μυστικόν, νὰ λησμονώμεν τὰς προσβολὰς καὶ νὰ μεταχειρίζόμεθα καλῶς τὸν καιρὸν μας.

ΜΕΛΕΤΑΙ

ΕΠΙ ΜΕΡΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΟΥ ΓΑΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΑΥΤΩΝ.

Μελέτη Α'. ΟΥΡΑΝΟΣ.

«Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν
καὶ τὴν γῆν». Γένεσις α. 4.

Ὅταν ἴσταμαι εἰς ἀνοικτόν τινα τόπον βλέπω γῆν καὶ οὐρανόν. Ἀλλὰ τί εἶναι ὁ οὐρανός; Ἦτο ἄρα ποτὲ καιρὸς καθ' ὃν οὐρανός δὲν ὑπῆρχε; Τὰ δύο ταῦτα προτιθέμενος νὰ ἐξετάσω, ἀς ἀρχίσω ἀπὸ τὸ πρῶτον.

Ἄν ἐν καιρῷ ἡμέρας στραφῶ ἐπάνω οὐδὲν ἄλλο βλέπω ἢ θόλον παμμεγέθη, θόλον γαλάζιον, τὸν ὅποιο τὰ βλέμματά μου ἀδυνατοῦσι νὰ διαπεράσω-σιν. Ἐν καιρῷ νυκτὸς ἀνεφίλου ὅμως τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτω. Τότε ὁ θόλος δὲν μοὶ φαίνεται πλέον γαλάζιος, ἀλλὰ μελανός, δὲν εἶναι πλέον μόνο-τονος ἀλλὰ κεκοσμημένος ὑπὸ πολυπληθῶν ἀκτινο-βολοῦντων φαιῶν ἀστέρων, ἀμυδρὸν καὶ γλυκὺ φῶς γυρόντων ἐπὶ τῆς σκοτεινῆς ταύτης γῆς. Εἰς πολλὰ δὲ τοῦ θόλου τούτου μέρη βλέπω καὶ τινα ὕλην βροιάζουσαν μὲ ἀραιὸν καὶ φωτεινὸν καπνὸν ἢ με νέφος. Ταῦτα τὰ βλέπω ἐν καιρῷ νυκτὸς ἀνεφίλου καὶ ἄνευ τῆς βοήθειας τινὸς ἐργαλείου. Ἄν ὅμως ἐπισηθῇ ὁ ὀφθαλμὸς μου δι' ἰσχυροῦ τηλεσκοπίου, ἂν διὰ τῶν μέσων αὐτῶν ἡ ἐπιστήμη παρέχει ἐνι-σχυρῆ ἢ ὄρασίς μου, τότε ὁ οὐρανός θέλει μοὶ φανῆ ἄλλοις, καθὼς ἄλλοις μοὶ φαίνεται τὴν ὄραν καθ'

ἴν ἀκόμη διαρκεῖ τὸ λυκαυγὲς τῆς ἐσπέρας, καὶ ἀλλοίως ὅταν τὸ σκότος τῆς νυκτὸς πλακώσῃ. Διὰ τοῦ ὠπλισμένου λοιπὸν ὀφθαλμοῦ οἱ ἀστέρες φαίνονται ἀσυγκρίτως πολυπληθέστεροι, ἢ δὲ μὲ ἀραιὸν καὶ φωτεινὸν καπνὸν ὁμοιάζουσα ὕλη ἀναλύεται εἰς πληθὺν μικρῶν ἀστέρων, ἐνῶ εἰς πολλὰ μέρη, ὅπου πρὶν οὐδὲν ἐφαίνετο, ἤδη βλέπω ἄλλας ἀδιαλύτους νεφελώτητας. Τὰ σχήματα ὑφ' ἃ τὰ νεφελώδη ταῦτα ὄντα φαίνονται εἶναι διάφορα. Ἀνθρώπος, ὅστις ἐξήτασε τὰ κατ' αὐτὰ λέγει ὅτι «ὅσα μὲν φαίνονται μικρὰ ἔχουσι σχῆμα δίσκου κυκλοειδοῦς ἢ ἐλλειψοειδοῦς καὶ εἶναι ἢ μεμονωμένα ἢ κατὰ ζεύγη. Ὅταν ἴηται κατὰ ζεύγη συνεχόνται ὑπὸ λεπτῆς τινος φωτεινῆς ταινίας. Ὅσα δὲ φαίνονται μεγάλα ἔχουσι καὶ τὰ σχήματα αὐτῶν ποικιλιώτερα, καθότι ἄλλα μὲν ρίπτουσι ἐντὸς τοῦ διαστήματος μακρὰς δικηλαδῶσεις, ἄλλα δὲ ἐκτείνονται εἰς σχῆμα ριπιδίου καὶ ἄλλα ὁμοιάζουσι μὲ δακτύλια, ἔχοντα τὴν περιφέρειαν αὐτῶν ζωηρὰν καὶ σκοτεινὴν τὸ κεντρικὸν τῶν μέρους. Ταῦτα καὶ διὰ τῶν ἰσχυροτάτων τηλεσκοπίων θεωρούμενα οὐδέποτε φαίνονται ἀναλύμενα, ἀλλὰ πάντοτε μένουσι ὡς ἀραιὰ φωτεινὴ νεφελώδης ὕλη» Κόσμος τόμ. Α'. σ. 88.

Μεταξὺ ὅμως τῶν δι' ἀόπλου ὀφθαλμοῦ θεωρουμένων νεφελωειδῶν τούτων, ὑπάρχει καὶ ἐν πολὺ μεγάλῳ τὸ ὅποιον ὡς μέγας τις ποταμὸς περιζώνει ὅλον τὸν οὐρανόν, καὶ τὸ ὅποιον ὅταν φθάσῃ ὑπὲρ τὰς κροκιάς μας φάνεται ἀποτελοῦν μετὰ τοῦ οὐρανοῦ μεσημβρινοῦ γωνίαν μοιρῶν 63. Τοῦτο ὀνομάζεται Γαλαξίας. Φιλόσοφοι τις ἐκ τῶν ἐρευνητῶν τὰ κατὰ τὸν ὕλικόν οὐρανόν (Γουλλιέλμος ὁ Ἐρσχελος), παρατηρῶν τὸν Γαλαξίαν εἶδεν ὅτι εἰς μὲν τὰ μέρη ἐνθα σπανάζει, ὀρθοῦντα ἀστέρες κατεῖχον τὸν χῶρον τὸν ἀντικρίζοντα μὲ τὸ στόμιον τοῦ μεγάλου τηλεσκοπίου του. Χωρὶς δὲ νὰ κινήσῃ τὸ ἐργαλεῖον, ἀλλ' ἀπλῶς διὰ τῆς κινήσεως τῆς γῆς κινούμενον, ἐν διαστήματι μιᾶς ὥρας εἶδει ἐνώπιον αὐτοῦ δ' ἐρχομένους 4800 ἀστέρας. Ὅταν ὅμως τὸ τηλεσκοπίον ἐστράφη πρὸς τὰ πλούσια τοῦ Γαλαξίου μέρη οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν 588 ἀστέρων ἐφάνησαν διὰ μιᾶς ἐντὸς αὐτοῦ, ἐν δὲ διαστήματι δέκα καὶ πέντε τῆς ὥρας λεπτῶν οὐδόλως ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἠλαττώθη. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τοῦτο τὸ τηλεσκοπίον συνεκινεῖτο μετὰ τῆς γῆς, ρεῦμα ἀδιακόπων ἀστέρων διήρχετο ἐνώπιον τοῦ στομίου του, ὃ δὲ ἀστρονόμος ὑπελόγησεν ὅτι περὶ τὰς 116000 ἀστέρων παρουσιάσθησαν εἰς τὰ βλέμματά του ἐντὸς τῶν 15 ἐκείνων λεπτῶν! (Μεσονύκτιος οὐρανὸς σελ. 189). Ὁ Γαλαξίας οὗτος, περιζώνων ὅλον τὸν καθ' ἡμᾶς οὐρανόν, περιζώνει καὶ τὸν ἥλιον καὶ ὅλον τὸ ἡμέτερον σύστημα καὶ ἐπομένως εἶναι τὸ νεφελωειδὲς λευκώμα ἐντὸς τοῦ ὁποίου περιεχόμεθα. Τὸ σχῆμα τοῦ λευκώματος τούτου συνεπέει πολλῶν παρατηρήσεων, ἐγνώσθη ὡς ὄν φκοειδὲς πεπλατυσμένον ἢ δὲ θέσις του, μακρὰν

παντὸς ἄλλου ὁμοίου του. Αἱ διαστάσεις του εἶναι δύσκολον καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς φαντασίας νὰ συλληφθῶσιν. Ὁ ἥλιος ἀπέχει ἀπὸ τὴν γῆν περὶ τὰ 90 ἑκατομμύρια ἀγγλικῶν μιλίων, τὸ δὲ φῶς του ἀπαιτεῖ ὀκτώ ὅλα λεπτὰ διὰ νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς γῆς ἀπὸ τὸν Σείριον λεγόμενον ἀστέρα, ὅστις εἶναι ὁ λαμπρότατος τῶν κατὰ τὸν χειμῶνα φαινόμενων, τὸ φῶς διὰ νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς γῆς θέλει τρία ἔτη ἐλόκληρα! Λοιπὸν ὁ Σείριος ἀπέχει ἀπὸ ἡμᾶς τοσαύτης πέραν τοῦ Ἡλίου, ὅσας φράξ ἐμπεριέχονται τὰ 8 λεπτὰ εἰς τὰ 3 ἔτη. Εἰς τὴν καταμέτρησιν τοῦ Γαλαξίου οἱ ἀστρονόμοι μεταχειρίζονται ὡς μονάδα μέτρον τὸ ἀπὸ τῆς Γῆς μέχρι τοῦ Σείριου διάστημα καὶ λέγουσι ὅτι ὁ μέγας ἄξων τοῦ νεφελωειδοῦς τούτου ἐμπεριλαμβάνει 700 ἢ 800 φράξ τὸ διάστημα τοῦτο, ὃ δὲ μικρὸς 150! Τοιοῦτος ὁ περικλείων ἡμᾶς Γαλαξίας.

Ἀν' ἡδὴ, διὰ τῶν πτερυγῶν τῆς φαντασίας, πετάξω ὑπεράνω τοῦ μικροῦ πλανήτου ἐπὶ τοῦ ὁποίου διάγομεν, ἀν' τολμηρῶς εἰσχωρήσω ἐντὸς τοῦ ἀχανοῦς χώρου, ἐν ᾧ ἐμπεριέχεται ἡ ὕλική κτίσις, καὶ μὲν ζᾶλη ἴσως θέλει μὲ καταλάβει ἀλλὰ καὶ ἰδέαν τινα θέλω σχηματίσει περὶ τοῦ ἐμπεριέχοντος ἡμᾶς. Τὸ γαλάζιον τοῦ θόλου χρῶμα, τὸ ὁποῖον ἐν καιρῷ ἡμέρας βλέπω, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸ χρῶμα τῆς ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτιζομένης ἀτμοσφίρας μας, ἥτις περιβάλλει τὴν γῆν καὶ μόνον ὀλίγα μίλια ὕψος ἔχει. Ἐκτὸς αὐτῆς οὐδὲν ἐπὶ τῆς γῆς ζῶν δύναται νὰ ζῆσῃ, ὡς ἐκτὸς τοῦ ὕδατος ἀδύνατον νὰ ζῆσῃ ἰχθύς. Ἀλλ' ἡ φαντασία οὐδένα φόβον ἔχει νὰ πάθῃ. Ἀς ἀνέλθω λοιπὸν πρῶτον μέχρι τοῦ ὑψηλοτάτου στρώματος τῆς ἀτμοσφίρας καὶ ἀκολούθως ἀς εἰσχωρήσω ἐντὸς τοῦ ἀχανοῦς διαστήματος. Ὅσον ἀναβαίνω τόσο καὶ περισσώτερον μέρος τῆς γῆς θεωρῶ ἀλλ' ὅσον ἀπομακρύνομαι τόσο καὶ μικρότερα τὰ ἀντικείμενα βλέπω. Ἐκ τῶν ὑψηλῶν τῆς ἀτμοσφίρας στρωμάτων καὶ τὰ ὄρη διακρίνονται καὶ αἱ θάλασσαι καὶ οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ κοιλάδες. Ἀλλ' ἀν' ἐξέλθω τῆς ἀτμοσφίρας, ἀν' ἀναβῶ μέχρι τῆς σελήνης; Ἡ γῆ μας αὕτη ἢ νῦν εἰς ἐμὲ τόσο μεγάλη φαινόμενη, ἢ γῆ μὲ τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῆς καὶ τοὺς μεγάλους ὠκεανούς τῆς μόνον ὡς μέγας τις δίσκος θέλει μοι φανῆ, ἀντὶ δὲ θαλασσῶν καὶ ὄρων, ἀντὶ πεδιάδων καὶ λιμνῶν, μόνον σκιερὰ καὶ φωτεινὰ μέρη θέλω βλέπει! Ἀλλ' ἀνέλθω ἔτι περαιτέρω, ἀς προχωρήσω μυριάδας τινὰς ἑκατομμυρίων λευγῶν, ἀς ἀκολουθήσω τὸν μακρὸν τοῦ Γαλαξίου ἄξων. Ὅσον ἀνέρχομαι τόσο ὁ δίσκος τῆς γῆς σμικρύνεται, τόσο καταντᾷ μικροσκοπικὸς καὶ τέλος ὅλως διόλου ἀφανὴς γίνεται! Ποῦ εἶναι ἡ γῆ; ἔχθη ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου! Ἀλλ' ἀν' ὁ δίσκος τῆς γῆς πλέον εἰς ἐμὲ δὲν φαίνεται, δίσκοι ὅμως ἄλλων πλανητῶν, δίσκοι κόσμων ἄλλων παρουσιάζονται εἰς τὰ βλέμματά μου! Εἶμαι εἰσέτι ἐντὸς τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος, ἀλλ' ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου

πολὺ δι' ἐμὲ ἐσμικρύνθη. Πλὴν ἀς προχωρήσω, ἀς ἀναβῶ ἀκόμη ἑκατομμύρια τινὰ ἑκατομμυρίων μιλίων. Ὁ ἥλιος πολὺ σμικρύνεται τὸ φῶς του μετὰ δυσκολίας φθάνει, ἔγινεν ἐς σπινθήρ, εἶναι ὁμοιος μὲ τοὺς ἀκτινοβολούντας ἐν τῷ στερεώματι μας ἀστέρας! Ἀλλ' ἀς προχωρήσω ἔτι. Οἱ ἀστέρες πρὸς ὅς πλησιάζω, οἱ πρῶτον μικροὶ εἰς ἐμὲ φαινόμενοι ἀστέρες ἤδη μεγεθύνονται, λαμβάνουσι τὰς τοῦ ἡλίου διαστάσεις. Εἶναι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν καὶ ἐν ἡλιακῶν σύστημα! ἀλλ' ὅσους ἀφίνω ὀπίσω πάλιν σμικρύνονται. Ποῦ εἶναι ὁ ἥλιος; ἔγινεν ἀφανὴς! καὶ ἐν τούτοις εἰσέτι περικυκλούμαι ὑπὸ ἀστέρων. Ἀλλ' ἀς ἐξέλθω τῆς περιοχῆς αὐτῶν. Ὁ Γαλαξίας ἔμεινε κάτω! Τὸ σχῆμά του εἶναι σχῆμα δακτυλίου καὶ ἡ σύστασις του ἐξ ὄλων τῶν ἀστέρων ὅσους ἔβλεπον. Ὅσον ἀπομακρύνομαι ἀπ' αὐτοῦ τόσο τὸν βλέπω σμικρυνόμενον. Πάντα τὰ ἀστρα, ὅσα ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐν τῷ ἀπέριφ ταύτης ἐκδρομῆς μου ἔβλεπον, ἤδη ἐντὸς του ἐμπερικλείονται, καὶ ὅσον ἀπομακρύνομαι τόσο συσφιγγονται, τόσο ἐνώνονται, τόσο συγγέονται καὶ ἀδιάκριτα καθίστανται καὶ ὅλα ὁμοῦ ὡς λαμπρὸς τις μόνον καπνός, ἀς νεφελώδης τις ὕλη δεικνύονται εἰς τὰ ὄμματά μου! Πέραν ἐμοῦ ἰδοῦ καὶ ἄλλος τοιοῦτος καπνός, ἰδοῦ καὶ ἄλλη τοιαύτη νεφελώδης ὕλη! Πρὸς τὰ δεξιὰ ἰδοῦ καὶ ἄλλη, πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ ἄλλη, ἀνω ἄλλη καὶ πρὸς πᾶσαν διεύθυνσιν ἄλλη! Ποῦ εἶμαι! ἐντὸς τοῦ χώρου τοῦ ἀπέριφ, ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων ἑκατομμυρίων λεύγας μακρὰν τῆς κατοικίας μου! Τί βλέπω; Διάστημα ἀπειροσπέρατον, βῆθος ἀκατάληκτον, ὕψος ἀκατάληκτον, ἔκτασιν ἀκατανόητον, καὶ ἐντὸς αὐτῆς πολλὰς σωφείας ἀπειραρίθμων κόσμων! Ποῦ εἶμαι; Εἰς ἐν μόνον ἐκ τῶν ἀπέριφ μερῶν τοῦ ὕλικου οὐρανοῦ! Δύναμαι νὰ φαντασθῶ περαιτέρω; Ὁ! ὁ νοῦς μου ἰλιγγιᾷ, αἱ τῆς φαντασίας μου πτέρυγες ἀποκάμνουσι, ἡ καρδία μου πάλαι καὶ τὸ στόμα ἀκουσίως ἀναφωνεῖ: Πόσον μέγала εἶναι τὰ ἔργα σου Κύριε, καὶ πόσον δυσθεώρητος ἡ σοφία καὶ ἡ δύναμις σου! Ἀλλ' ἀς κατέλθω ἀς μὴ πλάνηθῶ περισσώτερον ἀς εἰσέλθω ἐντὸς τῆς νεφελώτητος ἐξ ἧς ἐξῆλθον ἀς εἰσχωρήσω καὶ πάλιν ἐντὸς τοῦ ἡμέτερου συστήματος. Ποῦ εἶναι ἡ γῆ; εἰσέτι ἀγνοῶ, ἀλλ' εἰς ἐκ τῶν πολυπληθῶν ἀστέρων τῶν ἀποτελούντων τὸν Γαλαξίαν εἶναι καὶ ὁ ἡμέτερος ἥλιος, ἢ δὲ γῆ μας οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ μικρὸς τις πλανήτης περὶ τὸν ἀστὴρα τοῦτον στρεφόμενος!

Ὁ! πόσον μας ἀρμύζει νὰ υπερφανευόμεθα, πόσον νὰ ὑψηλοφρονῶμεν, πόσον νὰ κλειόμεν τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὴν ἀπειρὸν μας σμικρότητα!

Τοιοῦτος λοιπὸν ὁ ὕλικός Οὐρανός ἀναριθμητοῦ σωφείας ἀπειραρίθμων κόσμων εὐρισκομένων καὶ κινουμένων ἐντὸς ἀπέριφ ἐκτάσεως. Ἀλλ' ἀρά γε ἦτο ποτὲ καιρὸς καθ' ὃν ὁ οὐρανὸς οὗτος δὲν ὑπῆρχεν; Ἀν' ὁ οὐρανὸς ἦτο πάντοτε, τότε εἶναι αἰώνιος, εἶναι αἰδίδιος, τότε εἶναι θεός. Ὡς θεός δὲ θὰ ἴηται αὐτί-

παρκτος, θὰ ἴηται ἀμετάβλητος, θὰ ἴηται ἀφθαρτος. Τίς δύναται ν' ἀποδώσῃ τοιαῦτα εἰς τὸν ὕλικόν κόσμον; Τίς δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ ἀδιακόπως κινουμένη καὶ ἀενάως μεταβαλλομένη μηχανὴ αὕτη εἶναι αὐτῆ ἑαυτῆς μηχανικός; Καὶ ἔπειτα διατί βλέπομεν ὅτι ὅσοι ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν αὐτὴν ἔπεσον εἰς νοῦν ἀδόκιμον; . . . Ἀλλ' ἐμολογῶ ἀν' θελήσω νὰ φαντασθῶ πῶς καὶ πότε τὰ σύμπαντα δὲν ὑπῆρχον, ζαλιζομαι καὶ σκοτοδινιάσις κυριεύει τὸν νοῦν μου, καὶ πάσχω διανοητικῶς ὅτι πάσχει σωματικῶς πᾶς ὁ ἐπιχειρήσας νὰ πῆ τὰ ὕδατα ποταμοῦ ὀλοκλήρου! Εἶμαι ὅμως βέβαιος ὅτι ὁ θεός ἐξήπλωσε τὸ ἀπειρον διάστημα καὶ διὰ τοῦ πνεύματός του ἐκόσμησε τοὺς οὐρανούς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὁ κόσμος δὲν εἶναι αἰδίδιος, ὡς τινες μετ' αὐτὸν, ἴσως δὲ πρὸ αὐτοῦ, εἶπον, λέγει ὅτι ἔσχεν ἀρχὴν, ἐν ἀρχῇ ἐποιήθη. Διὰ νὰ δείξῃ δὲ ὅτι οὔτε μόνος του ἔγινεν, οὔτε ἀγγελός τις ἐποίησεν αὐτόν, λέγει ὅτι ἐν ἀρχῇ ὁ θεὸς ἐποίησεν αὐτόν. Καὶ τέλος διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὅταν ἐποίησε τὸν οὐρανὸν τότε ἐποίησε καὶ τὴν γῆν, συνάπτει τὴν γῆν μετὰ τοῦ οὐρανοῦ λέγων: «Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεός τὸν οὐρανόν, ἢ μάλλον τοὺς οὐρανούς (ἢ λέξις τοῦ πρωτοτύπου Σαμ. α. εἶναι ἀριθμοῦ πληθυντικῶς) καὶ τὴν γῆν». Τοιοῦτος ὁ ὕλικός οὐρανός καὶ ταῦτα περὶ τῆς ἀρχῆς του.

Πλὴν ὅποια ἡδονὴ ἢ ἡδονὴ ἢ ἐκ τῆς γνώσεως! Ὅταν μάθω τι τὸ ὅποιον πρὶν δὲν ἐγίνωσκον, ὁ νοῦς μου οὐ μόνον φωτίζεται ἀλλὰ καὶ ἀγαλλιᾶται, καὶ γὰρ μετὰ θαυμασμοῦ μεμιγμένη κυριεύει τὴν καρδίαν μου. Ἡ ἡδονὴ αὕτη εἶναι ἡδονὴ πνευματικῆ, ἡδονὴ ὑψηλῆ, πρὸς τὴν ὅποιαν οὐδεμία ἡδονὴ σωματικῆ νὰ συγκριθῆ δύναται. Εἶναι δὲ καὶ τόσο μεγάλη, ὅσον εἶναι σπουδαία καὶ ἡ προξενούσα αὐτὴν γνώσις, καὶ τόσο διαρκὴς ὅσον βαθυτέρα καὶ μεγαλυτέρα ἢ παραχθεῖσα ἐντύπωσις, ὅσον ζωηρότερα καὶ εὐκρινεστέρα αὐτῆς ἢ μνήμη. Ὡς, πόσῃ εὐγνωμοσύνη ἢ ψυχὴ πρέπει νὰ αἰσθάνηται πρὸς τὸν χαρίσαντα αὐτῆ διανοητικὰς δυνάμεις τοιαύτας δι' ὧν νὰ καταλαμβάνῃ τὰ μεγαλεῖά του, καὶ πόσῃ ταπεινώσιν πρέπει νὰ ἴηται περιβεβλημένη πάντοτε! «Ὅταν θεωρῶ τοὺς οὐρανούς σου, τὰ ἔργα τῶν δακτύλων σου, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας, τὰ ὅποια σὺ ἐθεμελίωσας, τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὅστε νὰ ἐνθυμῆσαι αὐτόν, ἢ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὅστε νὰ ἐπιπέπτῃται αὐτόν;» Καὶ ὅμως, «σὺ ἔκαμες αὐτόν ὀλίγον τι κατώτερον τῶν ἀγγέλων καὶ μετὰ δόξαν καὶ τιμὴν ἐστεφάνωσας αὐτόν!» Τίς μὴ ἀγαπῶν τὸν τοιαῦτα χαρίζοντα δὲν εἶναι ὁ χεῖριστος τῶν ἀχαρίστων, ἢ γινώσκει τὸ ἴδιον συμφέρον του; Τίς ποτε εὔρε μακαριότητα ἐξω τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ; Ἀλλ' ὁ θεός δὲν ἔκαμεν ὕλικούς οὐρανούς μόνον ἔκαμε καὶ οὐρανούς πνευματικούς. Ἀφοῦ δὲ μέρος μόνον τοῦ ὕλικου τοῦ οὐρανοῦ θεωρῶν ὑπὸ τοιαύτης καταλαμβάνομαι ἀγαλλιᾶσεως καὶ τοιαύτην

ἡδονὴν δοκιμάζω, ὅποια ἄρα θὰ ᾖ κατὰστα-
σίς μου ὅταν θεωρήσω τοὺς οὐρανοὺς του τοὺς πνευ-
ματικούς; Τὰ ἐκεῖ τώρα δι' ἐμὲ εἶναι ἄρρητα, τὰ
ἐκεῖ δὲν δύναται νὰ παραστήσῃ γλῶσσα γήινος,
δὲν δύναται ν' ἀκούσωσιν ὧσα χοῖκὰ, δὲν ἀναβαί-
νουσιν εἰς καρδίαν σαρκίνην τῶν ἐκεῖ καὶ αὐτὴν τὴν
ὑπαρξίν θὰ ἡγνῶουν, ἂν ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ἀπεκάλυπτε
διὰ τὰ ἐκεῖ αἱ σημερινὰ μου διανοητικὰ δυνάμεις
δὲν ἐξαρκοῦσι· καὶ ὅμως καὶ ἐγὼ δι' αὐτὰ ἔγινα
καὶ αὐτὰ ἔγειναν καὶ δι' ἐμὲ! Λοιπὸν θάρρος! ὅτε
ἤμην παιδίον δὲν ἡδυνάμην νὰ θεωρῶ καὶ νὰ κα-
ταλαμβάνω ὅσα θεωρῶ καὶ καταλαμβάνω σήμερον.
Τότε ἤκουον ὅτι ὑπάρχει ἐπιστήμη, δὲν ἐνόουν ὅ-
μως εἰς τί αὕτη συνίστατο; ἀλλ' ἐπίστευον εἰς τὴν
ὑπαρξίν της, καὶ ἂν δὲν ἐπίστευον θὰ ἤμην κουτός.
Τότε αἱ διανοητικὰ μου δυνάμεις ἦσαν ἀσυγκρίτῳ
τῷ λόγῳ μικρότεροι τῶν σημερινῶν μου. Σήμερον
δὲν δύναμαι νὰ θεωρῶ καὶ νὰ καταλαμβάνω τὰ ἐν
τῷ πνευματικῷ οὐρανῷ πρὸς τοῦτο δὲν ἀρκοῦσιν αἱ
σημερινὰ μου δυνάμεις. Καθὼς ὅμως μοι ἐδόθησαν
δυνάμεις διὰ τὰ παρόντα, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ μοι
δοθῶσι καὶ διὰ τὰ μέλλοντα, τῶν ὁποίων τὴν ὑ-
παρξίν ἂν δὲν πιστεύω γίνομαι μωρός. «Ὅτε ἤμην
νήπιος, λέγει ὁ Παῦλος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νή-
πιος ἐφρόνου, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα
ἀνὴρ, κατήργησα τὰ τοῦ νηπίου. Βλέπομεν γὰρ ἄρτι
δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς
πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπι-
γνώσκω καθὼς καὶ ἐπεγνώσθη· νυνὶ δὲ μένει πί-
στις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα, μείζων
δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.» (Α'. Κορ. ιγ'. 11—13). «Ὅ-
σον λοιπὸν μεγαλήτεροι θὰ ᾖ αἱ δυνάμεις αἱ ὁ-
ποῖαι θὰ μοι δοθῶσι, τόσον μεγαλειτέρα καὶ ἡ ἐκ
τῆς θεωρίας τῶν ἐκεῖ ἡδονή, τόσον ἀπαραστάτος ἡ
ἀγαλλίασις, τόσον μεγάλη ἡ χαρὰ, τόσον διαρκὴς
ἡ μακαριότης, τόσον διάπυρος ἡ πρὸς τὸν χαρίσαν-
τά μοι ταῦτα πάντα ἀγάπη. Ἀλλ' ἄρα γε θὰ φθάσω
εἰς ταύτην τὴν κατάστασιν; Τοῦτο ἀπὸ ἐμὲ ἐξαρ-
τάται. Καθὼς οἱ μὴ ἐπιδιώκοντες τὰς ἐδῶ γνώσεις
μένουσιν ἀμαθεῖς καὶ πάσης πνευματικῆς ἡδονῆς ἐ-
στερημένοι, ἐνῶ οἱ ἐπιδιώκοντες ἀποκτῶσιν αὐτάς,
οὕτω καὶ ὁ τὰς ἐκεῖ μὴ ἐπιδιώκων δὲν θὰ δυναθῇ
νὰ τὰς ἀπολαύσῃ ποτέ. Πλὴν δύναται νὰ γίνῃ τι-
μωρία βαρυτέρα ἀπὸ τοιούτων ἀγαθῶν τὴν στέρησιν;
. . . Τὸν νοῦν μου ἐγὼ δὲν ἐποίησα· ὡς οὕτε τὰ
πράγματα ὧν ἡ γνώσις σήμερον μὲ καθηδύνει. Καὶ
οὕτως καὶ ταῦτα δωρεὰν μοι ἐδόθησαν, οὕτω καὶ τὰ
μέλλοντα δωρεὰν θὰ μοι δοθῶσι, χάριν ὅμως τοῦ ἀ-
γαπήσαντός με. Ὡ εἶθε νὰ εὑρεθῶ τοῦ δώρου ἀξίος!

Ο ΘΕΟΣ ΘΑ ΦΡΟΝΤΙΣΗ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ.

Ἡμέραν τινα ἄνθρωπος τις διέβαινε διὰ τῆς ὁδοῦ
μεγαλοπόλεως τινος ὅτε παιδίον πλησίασαν αὐτὸν

τῷ ἐζήτησε μίαν δεκάραν. Ὁ ἄνθρωπος κατὰ πρῶ-
τον ἠθέλησε νὰ τὸ ἀποπέμψῃ, ἀλλὰ κατ', ὃν ἐπὶ τοῦ
προσώπου τοῦ παιδὸς ἐξωγραφημένον ἐμπόδισεν αὐ-
τὸν, καὶ λοιπὸν ἠρώτησε:

— Τί θὰ τὴν κάμῃς τὴν δεκάραν;

— Θὰ ἀγοράσω ψωμί, κύριε, ἀπῆντησεν ἀμέσως
τὸ παιδίον.

— Καὶ δὲν εἶχες τίποτε νὰ φάγῃς σήμερον;

— Τίποτε, κύριε.

— Παιδί, μοι λέγεις τὴν ἀλήθειαν; ἠρώτησε
πάλιν ὁ ἄνθρωπος θεωρῶν τὸ παιδίον ἀσκαρδαμυ-
κτὶ εἰς τὸ πρόσωπον.

— Τὴν ἀλήθειαν, κύριε.

— Ἐχεις πατέρα; ἠρώτησε καὶ πάλιν ὁ ἄνθρω-
πος, λαβὼν συπάθειαν εἰς τὸ παιδίον.

— Ὅχι, κύριε· ὁ πατέρας ἀπέθανε.

— Ποῦ εἶναι ἡ μητέρα σου;

— Ἀπέθανε ταύτην τὴν νύκτα. Ἐλάτε μαζί
μου καὶ θὰ σὰς δείξω ποῦ εἶναι ἡ μητέρα μου.

Λαβὼν τὴν χεῖρα τοῦ παιδὸς ὁ ἄνθρωπος ἤκο-
λούθησε τὸν μικρὸν ἔδηγόν του ὅστις τὸν ἔφερεν εἰς
στενὸν τινα δρόμον καὶ ἐστάθη ἐνώπιον ἀθλίως τι-
νὸς θέσεως τὴν ὁποίαν ὠνόμαζε «σπῆτι μας». Σπρώ-
ξας δὲ τὴν θύραν ἔδειξε τὴν νεκρὰν τοῦ μητέρα
λέγων: Ἰδοὺ ἡ μητέρα μου, κύριε.

— Τίς ἦτο κοντὰ εἰς τὴν μητέρα σου ὅταν ἀπέ-
θνησκεν, ἠρώτησεν ὁ ἄνθρωπος βαθέως συγκινηθείς.

— Κανείς ἄλλος κύριε· μόνον ἐγὼ.

— Εἶπε τίποτε ἡ μητέρα σου πρὶν ἀποθάνῃ;

— Ναι, κύριε· εἶπεν: «Ὁ Θεὸς θὰ φροντίσῃ δι'
ἐσέ, παιδί μου.»

Μόλις ἡ θνήσκουσα μήτηρ ἐτόλμησε νὰ ἐλπίσῃ
καὶ ὁ Θεὸς ἀντήμειψε τὴν πίστιν αὐτῆς πέμπων εἰς
τὸν υἱὸν της ἄνθρωπον οὗ ἡ καρδία βαθέως συνεκι-
νήθη διὰ τὴν κατάστασίν του. Ὁ ἄνθρωπος ἦτο
Χριστιανός, εἰς ὃν ὁ Θεὸς εἶχεν ἐμπιστευθῆ ἐκ τῶν
ἀγαθῶν τοῦ κόσμου τούτου, τὸ δὲ ὄρφανόν υἱοθε-
τήθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀνετρέφθη.

Ὁ Θεὸς ἐν τῷ λόγῳ του ὀνομάζεται Πατὴρ τῶν
ὄρφανῶν καὶ λέγει ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐχόντων εἰς
αὐτὸν πεποιθῆσθαι θὰ μείνῃ ποτέ ἐρημος. Εἶναι δὲ
πολὺ ἀσφαλὲς νὰ πιστεύωμεν εἰς τὰς ὑποσχέσεις του.

Ο ΑΚΡΙΒΗΣ ΙΠΠΟΣ.

Ἐπὶ τῆς ἐξοχικῆς οἰκίας πορευθεὶς
ἀφ' ἑσπέρας εἰς τι πληροῖχωρον κρασοπω-
λεῖον ἐμεθύσθη καὶ ἐλησμόνησε νὰ κλείσῃ
τοῦ σταύλου τὴν θύραν. Ζαλισμένος ἀπὸ τὴν
μέθην τὴν ἰκόλουθον ἡμέραν ἐξύπνησε πολὺ
ἀργὰ καὶ πορευθεὶς εἰς τὸν σταῦλον εἶδεν ὅτι
ἔλειπεν εἰς ἐκ τῶν ἵππων. Ἀμέσως λοιπὸν
ἤρχισε νὰ τὸν ζητῇ παντοῦ ἀλλ' ἐστάθη ἀ-
δύνατον νὰ εὑρῇ τὸ ζῶον. Τέλος ἐν τῇ ἀγω-

νίᾳ τῆς ἀνησυχίας του ἀπῆντησε καθ' ὁδὸν
παῖδα, τὸν ὁποῖον ἔσπευσε νὰ ἐρωτήσῃ ἂν εἶ-
δέ που ἓνα ἵππον τοιοῦτον. Ὁ παῖς ἀκούσας
τοῦ ὑπηρετοῦ ἀπῆντησεν ὅτι κατὰ τὴν ἑκτην
πρωΐνην ὥραν εἶδεν ἵππον πορευόμενον μόνον
καὶ χωρὶς χαλινῶν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, δει-
κνύων τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀγροῦ ὅπου ὁ ὑπη-
ρέτης εἰργάζετο τὴν προτεραίαν μετὰ τοῦ ἵπ-
που ἐκείνου. Ὁ ὑπηρετὴς ἀκούσας τὰς πλη-
ροφορίας τοῦ παιδὸς μετὰ χαρᾶς, ἔτρεξε κατ-
εσπευσμένως πρὸς τὸν ἀγρὸν καὶ ἐκεῖ πρὸς
ἐκπληξίν του εὔρε τὸν φυγάδα ἵππον ἰστάμε-
νον ἐντὸς τοῦ ἀρωτριωμένου ἀγροῦ παρὰ τὴν
θέσιν ὅπου εἶχεν ἐκκευθῆ τὴν παρελθούσαν ἑ-
σπέραν. (Οὐίλσονος ἱστορίαι ἵππων).

ΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΟΣ.

Τὰς βιβλιοθήκας τῶν μοναστηρίων τοῦ με-
σαιῶνος ἀπῆρτιζον ὀλίγα παλιμψήστων ἑ-
κατοντάδες, δυσπόριτοι μὲν τότε καὶ τι-
μολογούμενα διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς τυπογρα-
φίας, μικροῦ δὲ λόγου τανῦν ἀξίαι διὰ τὴν
ὑπέρογκον πληθύν τῶν ἀναπάσαν τὴν ὑφή-
λιον καθ' ἑβδομάδα ἐκτυπούμενων πονημά-
των. Παρὰ τοῖς νῦν πεπολιτισμένοις ἔθνεσι
τὰ δύο σχεδὸν τῶν κατοίκων τριτημόρια ἔ-
χουσιν ἰδίας μικρὰς ἢ μεγάλας βιβλίων συν-
αγωγὰς ἀμφίβολον ὅμως ὑπάρχει, ἂν, ἐξ
ἐκατὸν λ. χ. ἰδιωτικῶν βιβλιοθηκῶν μία τοῦ-
λάχιστον εἶναι οὐχὶ ἀπλοῦ κόσμημα καὶ μέ-
σον ἐπιδείξεως, ἀλλὰ καὶ ψυχῆς ἰατρείον καὶ
πανδαισία πνευματικῆ. Ὡσαύτως ἀμφίβολον
φαίνεται, ἂν τὰ προϊόντα τῆς νεωτέρας καὶ
ἐλαφροτέρας λεγομένης φιλολογίας παρέ-
χουσι πραγματικὴν ὠφέλειαν διανοητικὴν καὶ
ἠθικὴν, ἢ ἂν μᾶλλον ἀληθεύει τὸ πολλὰς
ἐπαναληφθῆν ὅτι «ἡ ἐνδελεχὴς ἐπιστάσις καὶ
συχνὴ ἀνάγνωσις ὀλίγων τῆς κλασικῆς ἀρ-
χαϊότητος ἀριστουργημάτων κατευνάζει τὰ
πάθη, καθαίρει τὴν καρδίαν, δξύνει καὶ κρα-
τύνει τὴν διάνοιαν, ἠλεκτρίζει καὶ ὑψοῖ τὴν
φαντασίαν ἀσυγκρίτως πλείοτερον τῶν μυρί-
ων διηγημάτων, μυθιστοριῶν, ἐπιφυλλίδων
καὶ ἄλλων μωρῶν καὶ ἀπεραντολόγων τερ-
θρευίων, ἃς ἐπιτροχάδην καὶ δὴ καὶ διὰ τῶν
ὀμμάτων μᾶλλον ἢ τῆς γλώσσης διεξέρχεται
ἢ τὰ σπουδαιότερα καὶ χαλεπώτερα ἀπο-
κνοῦσα νεολαία». Ἀναντίρρητον βεβαίως ὑ-

πάρχει ὅτι ἐν τοῖς ἀναχωρητηρίοις τοῦ με-
σαιῶνος οἱ ἐξωτερικοὶ ὄροι τοῦ βίου δὲν ἦσαν
τοιούτοι, οἱοὶ νὰ ἐντείνωσι διαρκῶς τὴν διάνο-
ιαν. Ὁ κύκλος τῆς ἐνεργείας τῶν ἀσκη-
τῶν περιωρίζετο εἰς τὴν κυρίως λειτουργίαν,
τοὺς ψαλμούς, τὰς ἐωθινὰς καὶ τὰς ἑσπερι-
νὰς προσευχὰς. Οἱ κανόνες τοῦ τάγματος ἐ-
πέβαλλον αὐτοῖς σιωπὴν ἀπόλυτον καθ' ὅ-
λην τὴν διάρκειαν τῶν ἡμερησίων αὐτῶν κα-
θηκόντων ἐκὼν ἄκων ἐπομένως ἐζήτηε ὁ μο-
ναχὸς τὴν ἀλαλον μὲν, οὐχ ἤττον δὲ ἐπαγω-
γὸν τῶν βιβλίων ὁμιλίαν, σέμνωμα δὲ καὶ
δόξαν τῆς μονῆς ὑπελάμβανε τὴν πλουσίαν
βιβλιοθήκην, τὴν διαπεπιστευμένην εἰς εἰδι-
κὸν ἐπιστάτην, ὅστις ἦτο ὑπεύθυνος περὶ τῶν
λανθανόντων ἐν αὐτῇ κειμηλίων, ὧφειλε δὲ
νὰ συντάσῃ τὸν κατάλογον. Ἐνιοὶ τῶν πε-
ρισωθέντων καταλόγων εἶναι ἀληθεῖς βιβλιο-
γραφικοὶ θησαυροὶ, διότι μετέδωκαν ἡμῖν τό-
τε ὄνομα καὶ τὴν περιλήψιν τῶν πονημάτων
διαφόρων συγγραφέων, οἵτινες ἄλλως θὰ ἦ-
σαν ἀγνωστοί. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἀντὶ τοῦ
ἀναφέρειν πάντα τὰ εἰς ἐν τεύχος συνδεδεμέ-
να συγγράμματα, ἐσημειοῦτο ἐν τῷ καταλό-
γῳ μόνον τὸ πρῶτον ἐκείνων· οὕτω δὲ ὁ κα-
τάλογος τῶν τευχῶν περιελάμβανε πολλὰς
τρὶς ἢ τετράκις μείζονα ἀριθμὸν συγγραμμά-
των. Ἐπειδὴ προέκειτο νὰ ὑποδειχθῇ ἡ κτή-
σις τοῦ βιβλίου μᾶλλον ἢ τὸ περιεχόμενον
αὐτοῦ, συνείθιζεν ὁ ἐπιστάτης νὰ γράφῃ ἐν
τῷ καταλόγῳ τὰς πρώτας πέντε τοῦ κειμέ-
νου λέξεις, ἐπισυναπτῶν συνήθως βραχεῖαν
τῶν ἐγγράφων ἀνάγνωσιν, μνημονεῶν δὲ καὶ
τῶν τελευταίων τοῦ τελευταίου φύλλου λέ-
ξεων ἵνα δείξῃ ὅτι τὸ τεύχος ἦτο πλήρες. Ὁ
ἐπιστάτης εἶχε περιπλέον τὸ καθῆκον νὰ ἐξε-
τάξῃ ἐκ διαλειμμάτων τὰ παλαιότερα βιβλία
καὶ νὰ παρατηρῇ μήπως ἐβλάβησαν ὑπὸ ση-
τῶν ἢ ὑγρασίας. Ἐτάσσοντο δὲ τὰ τεύχη
πλησίον ἀλλήλων κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέ-
γεθος, ἀλλὰ δὲν ἐπιέζοντο πολὺ ἵνα μὴ φθει-
ρῶνται διὰ τριβῆς. Ἐπειδὴ ἦσαν ἐν τῷ αὐτῷ
τόπῳ πλείονα μοναστήρια, ὁ δανειζόμενος
βιβλίον μοναχὸς ἔπρεπε νὰ δώσῃ ἐγγραφὸν
ὑπόσχεσιν ὅτι ἐντὸς ρητῆς προθεσμίας θὰ ἀ-
πέδιδεν ἀλώβητον τὸ δανεισθέν· ἐάν ἦτο ἄ-
γνωστος τῷ ἐπιστάτῃ, ὧφειλε νὰ καταθῇ ἐ-
γγέγραυον ἕτερον τεύχος ἰσότιμον. Τὰ πολυ-
τιμότερα τῶν παλιμψήστων ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ
ἠδύναντο νὰ δανεισθῶσιν ἐκτὸς τῆς βιβλιοθή-
κης. Τελευταῖον ὁ ἐπιστάτης ἐφρόντιζε περὶ

τῆς ἐντὸς τοῦ μοναστηρίου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ ἀντιγραφῆς τῶν χειρογράφων ἐπὶ τούτῳ δὲ τῷ σκοπῷ ἐχορήγει αὐτὸς τοῖς ἀντιγραφεῦσι περγαμινὴν, μελάνην, χρώματα, χρυσὸν κλ. προσδιώριζε τὴν τιμὴν τῆς ἐργασίας των καὶ δὲν ἐπέτρεπε νὰ συμβῆ ἢ ἐλαχίστη ἀλλοίωσις, οὐδὲ νὰ προστεθῆ ἢ ἀφαιρεθῆ ἰῶτα ἐν ἡμῖα κεραία. Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχωσιν ἄφθονα ἐκεῖνα κατ'ἐξοχὴν τὰ βιβλία, ἅτινα ἐνομίζοντο ἀπαραίτητα εἰς τὴν ἀσκήσιν τῆς λατρείας. Πρὸς διδασκαλίαν καὶ ἐποικοδομὴν τῶν ἀδελφῶν προέκειντο πλεῖστα ἀντίγραφα τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης μετὰ τῶν ἀξιολογωτέρων σχολίων, οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ βίοι τῶν Ἁγίων, αἱ Ὁμιλίαι, αἱ Διδαχαὶ αὐτῶν καὶ ἄλλα παραπλήσια. Τὰ τεύχη ταῦτα ἦσαν τὰ ὀγκωδέστατα, διότι τὸ σχῆμά των ἦτο εἰς φύλλον διπλοῦν· διὰ τοῦτον δὲ τὸν λόγον ἠδύναντο καὶ οἱ μοναχοὶ νὰ τὰ παραλαμβάνωσι πρὸς μελέτην εἰς τὰ κελία των. Βιβλία μικροτέρου μεγέθους, ἐὰν τε σπάνια καὶ πολυτίμητα ἦσαν, ἐὰν τε μὴ, δὲν ἐδίδοντο ἐκτὸς τῆς κυρίας αἰθούσης τῆς βιβλιοθήκης. Ὅσάκις οἱ ἀδελφοὶ ἐμελέτων κοινῇ, ἠδύναντο κατ' ἐκλογὴν νὰ λάβωσιν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης ὅσα τεύχη ἠθούλουντο· μετὰ δὲ τὴν μελέτην ἔπρεπε νὰ τὰ κομίσωσι πάλιν εἰς τὴν θέσιν των, οὔτε εἰς ἄλλους ἔχοντες ἄδειαν νὰ τὰ δανείσωσιν, οὔτε αὐτοὶ νὰ τὰ κρατήσωσι πρὸς ἐπιμελέτην. Τὸν κανόνα τοῦτον ἐτήρουν αὐστηρῶς καὶ οἱ ψάλται μοναχοὶ, οἱ πολλάκις ἰδιαιτέραν παρά τοῦ ἡγουμένου ἐξαιτούμενοι ἄδειαν παραλαβῆς καὶ κρατήσεως μουσικῶν χειρογράφων ἵνα προπαρασκευασθῶσιν. Οἱ νοσοῦντες ἀσκηταὶ ἐλάμβανον παρά τοῦ ἐπιστάτου βιβλία πρὸς διάχυσιν· ἀλλὰ μέχρι τῆς ἐπιούσης πρωίας καθῆκον εἶχον νὰ τὰ ἀποδώσωσιν ἢ ἀποστείλωσιν ἅπαντα. Περιεργότατοι εἶναι περὶ τῆς διατηρήσεως τῶν βιβλίων οἱ κανόνες τοῦ ἁγ. Παχωμίου, ἀκμάσαντος κατὰ τὴν 4 ἑκατονταετηρίδα. Ὅσάκις ἐξήρχοντο τῆς βιβλιοθήκης οἱ μοναχοὶ ἵνα μεταβῶσιν εἰς τὸ ἐστιατόριον, δὲν ἔπρεπε νὰ ἀφίνωσι τὰ βιβλία ἀνεωγμένα, ἀλλὰ νὰ τὰ κλείωσι μετὰ προσοχῆς καὶ νὰ τὰ φέρωσι πάλιν εἰς τὴν οἰκίαν θέσιν των. Τὸ τάγμα τοῦ ἁγ. Παχωμίου εἶχε πλείστους ἀδελφούς· ἐν ἐκάστῃ οἰκίᾳ συνεσκήνουν 40· ὅλον δὲ τὸ τάγμα συνίστατο ἐκ 40—50 οἰκιῶν. Ἐκαστος τῶν ἀδελφῶν εἶχε τὰ βιβλία του· ἐκάστη

οἰκία τὴν βιβλιοθήκην τῆς. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν τῷ ἐστιατορίῳ, ἐν τοῖς διαδρόμοις, ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ ὕπνου, πάντοτε καὶ πανταχοῦ ἐπεκράτει σιωπὴ βαθυτάτη, μόνον δὲ ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ ἐπέτρεπετο τὸ ψυθιρίζειν τι εἰς τὰ ὦτα τοῦ παρακαθημένου. Ὁ βουλόμενος λοιπὸν νὰ δανεισθῆ βιβλία παρά τοῦ ἐπιστάτου, ἐποιεῖτο χρῆσιν νευμάτων ἀλλοκότων. Τὸ κοινὸν σημεῖον ἦτο ἡ ἔκτασις τῆς ἀριστερᾶς καὶ τοιάδε τις κίνησις τῆς δεξιᾶς, ὡσανεὶ ἀνεδίφα βιβλίον. Ἐὰν ἤθελε τὸ λειτουργικόν, ἐποιεῖτο ὁ αἰτούμενος τὸ σύνηθες σημεῖον τοῦ σταυροῦ· ἐὰν ἤθελε τὸ Εὐαγγέλιον, ἐποιεῖτο τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον μόνον ἐπὶ τοῦ μετώπου· ἐὰν ἤθελε τὸ βιβλίον τοῦ χοροῦ, ἔσφιγγε τὸν ἀντίχειρα τῆς δεξιᾶς καὶ τὸν ὠτίτην τῆς ἀριστερᾶς. Καθ' ὅλον τὸν μέσον αἰῶνα μεγάλη, πρὸς τὸ φαινόμενον τοῦλάχιστον, ἦτο ἡ ἀποστρεφὴ πρὸς τοὺς ἀρχαιότερους συγγραφεῖς τῶν κλασικῶν χρόνων τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἑλλάδος. Φιλόμουσοι μοναχοὶ ἐναγωνίως περιέμενον νὰ ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος ὅπως ἀναγνώσωσι τὸν Ὅμηρον ἢ τὸν Βιργίλιον, τὸν Ὀράτιον ἢ τὸν Ἀνακρέοντα· ἠναγκάζοντο ὁμοῦς νὰ δείξωσι μεγίστην πρὸς αὐτοὺς περιφρόνησιν. Ἄμα λοιπὸν ἐκτείναντες τὴν ἀριστερὰν καὶ κινήσαντες τὴν δεξιάν, ὡσανεὶ ἀνεδίφων βιβλίον τι, ἔπρεπε νὰ ξέσωσι διὰ τῆς χειρὸς τὸ οὖς, ὡς ποιεῖ ὁ κύων διὰ τοῦ προσθίου ποδὸς ὁσάκις κνησιᾶ, διότι, κατὰ τὸν Ἁγίον Μαρτίνον, «οἱ συγγραφεῖς ἐκεῖνοι οἱ ἀβάπτιστοι οὐδὲν διαφέρουσι τῶν κυνῶν». Πόσαι γιλιᾶδες καλογήρων ἔξεσαν τὰ οὖς ἵνα συνομιλήσωσι πρὸς τοὺς φωταυγεῖς ἀστέρας, οἵτινες ἔμελλον μετ' ὀλίγον νὰ διασκεδάσωσι διὰ παντὸς τὴν σκοτίαν τοῦ μεσαιῶνος! Ἐνταῦθα δὲ ἐγκεῖται ἡ μεγίστη καὶ ἀθάνατος δόξα τῶν μοναστηρίων. Φαίνεται μὲν ἀπίστευτον ἀλλ' εἶναι καὶ ἀληθές ὅτι καὶ μοναχοὶ καὶ ἡγούμενοι ἐκουσίως ἐφορολόγουν ἑαυτοὺς πρὸς ἀντιγραφὴν καὶ διάδοσιν ἰδίως τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος, οἵτινες καὶ ἀντεγράφοντο ἐπιμελέστατα καὶ ἀκριβέστατα· μόνοι οἱ θρησκόληπτοι ἐζήτουν κακοβούλως νὰ φθείρωσι τὸ κείμενον, ὁσάκις τοῦτο μὴ συνεφώνει πρὸς τὰ δόγματα τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοὺς κανόνας τοῦ ἰδίου αὐτῶν τάγματος.

(Κλειώ).